

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Формування професійної спрямованості учнів закладів професійної
(професійно-технічної) освіти під час проведення гурткових занять

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

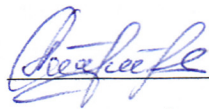
Спеціальність: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Спеціалізація: 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої
промисловості)

Освітня програма: Професійна освіта. Технологія виробів легкої
промисловості (швейні вироби)

КРПО. 22102.00.00

Виконав студент 2 курсу
група ПОшмз-22-1

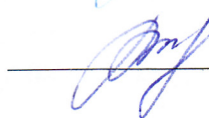
Аліна КОЗЛОВСЬКА

Керівник д. пед. н., проф.

Ганна КРАСИЛЬНИКОВА

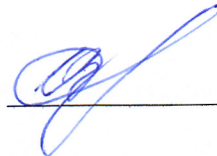
Нормоконтролер

Вікторія БІЛИК

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри

Ірина АНДРОЩУК

22 грудня 2023р.

Хмельницький – 2023

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет шкільницько-педагогічний
Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного
Освітній рівень другий (магістерський) мистецтва
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізацією)
Спеціалізація 015.36 Професійна освіта (технологія виробів лег-
Освітня програма Професійна освіта. Технологія ^{кої промисловості} легкої
промисловості (швейної виробу)"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ТПО і ДМ
Григорук Андрійчук
"04" 09 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ)

Козловської Аліні Вергівні

Прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема проекту(роботи) Формування професійної спрямованос-
ті учнів закладів професійно(професійно-технічної)
освіти під час проведення шкільних занять

керівник проекту(роботи) д. пед. н., Красильникова Т. В.
Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання

Затверджено наказом ректора університету від "15" 08 2023 р. № 30

2. Строк подання студентом проекту(роботи) на кафедру 14. 08. 2023р.

3. Вихідні дані до проекту(роботи) Навчальна програма НОНЧ з
позашкільної освіти дитинь-естетичного
напрямку: "Модельовання, конструювання та
декоративне одягу"

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

I. Професійна спрямованість особистості як
педагогічна проблема.
II. Методичні аспекти формування професійної спрямо-
ваності учнів на шкільних заняттях.
Висновки, перелік джерел посилань, додатки.

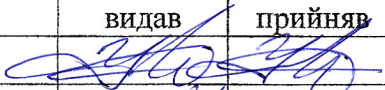
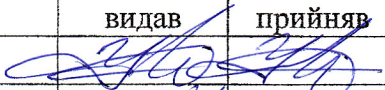

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

Навчальна програма шкільної освіти для учнів закладів про-
фесійно(професійно-технічної) освіти швейного профілю

„Смієте юної леді“

Тема проведення майстер-класу на тему
„Технологія оформлення власного позитивного
імени“

6. Консультанти розділів дипломного проекту(роботи)

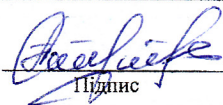
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Анотація	Герасименко І.І.		
Упорядкування	Білець В.В.		

7. Дата видачі завдання 04.09.2023р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів (розділів) дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту(роботи)	Примітка
Вступ	01.11.2023	виконано
I розділ	15.11.2023	виконано
II розділ	30.11.2023	виконано
Висновки, перелік посилань	03.12.2023	виконано
Товарознавчий захист	07.12.2023	виконано
Упорядкування	14.12.2023	виконано
Перевірка на плагіат	18.12.2023	виконано
Рецензування	22.12.2023	виконано
Захист кваліфікаційної роботи	27.12.2023	виконано

Студент

Підпис

І.С. Нозловська
Ініціали, прізвище

Керівник проекту(роботи)

Підпис

Т.В. Красильникова
Ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Формування професійної спрямованості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти під час проведення гурткових занять. Козловська А.С., керівник – проф. Красильникова Г.В., обсяг роботи – 108 стор., основного тексту – 76 стор., кількість рисунків – 38, таблиць – 8, додатків – 5 на 18 стор., джерел посилання – 81.

Ключові слова: професійна (професійно-технічна) освіта, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, гурткова робота, професійна спрямованість, складові професійної спрямованості, нетрадиційні форми занять, майстер-клас.

Робота присвячена проблемі формування професійної спрямованості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти під час проведення гурткових занять. Досліджена професійна спрямованість особистості як педагогічна проблема, схарактеризовані її складники: емоційний, когнітивний та діяльнісний (поведінковий). Висвітлені види позаурочної роботи, у т.ч. гурткова як ефективна форма формування професійної спрямованості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Представлений досвід використання гуртків закладами професійної (професійно-технічної) освіти України для формування професійної спрямованості учнів.

Спроектвана навчальна програма гуртка на тему «Імідж юної леді» для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти швейного профілю. Розроблений сценарій майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу» та ілюстративно-методичний матеріал для його проведення. Проведено оцінювання якості проєкту навчальної програми гуртка експертами сфери освіти, що мають досвід організації гурткової роботи.

22.12.2023р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
I ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	9
1.1 Професійна спрямованість особистості: сутність та значення.....	9
1.2 Складові професійної спрямованості та шляхи їх формування.....	19
1.3 Гурткова робота як форма формування професійної спрямованості учнів П(ПТ)О.....	27
1.4 Досвід використання гуртків для формування професійної спрямованості учнів на базі закладів П(ПТ)О.....	36
II МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ УЧНІВ НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ.....	47
2.1 Розробка програми гуртка з урахуванням професійних інтересів учнів.....	47
2.2 Розробка майстер-класу для проведення гурткового заняття.....	58
2.3 Експериментальна перевірка ефективності впровадження програми гуртка як форми формування професійної спрямованості учнів закладів П(ПТ)О.....	71
ВИСНОВКИ.....	80
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	82
ДОДАТОК А. Анкета виявлення професійних інтересів учнів.....	92
ДОДАТОК Б. Навчальна програма гуртка «Імідж юної леді».....	95
ДОДАТОК В. Дидактичні матеріали до проведення майстер-класу «Технологія формування власного позитивного іміджу».....	103
ДОДАТОК Г. Анкета опитування учнів гуртка.....	106
ДОДАТОК Д. Анкета оцінювання якості навчальної програми гуртка «Імідж юної леді»	108

ВСТУП

Сучасний світ постійно змінюється, стрімко розвивається ринок праці, що, на думку аналітиків, призведе у наступному десятиріччі до інтенсивних змін у розвитку людського капіталу. За даними звіту «Майбутнє професій» Всесвітнього Економічного Форуму в Давосі, до 2025 року можуть з'явитися 97 мільйонів нових ролей, які будуть більш пристосовані до нового розподілу праці між людьми, машинами та алгоритмами у п'ятнадцяти галузях економіки [1].

Водночас, галузі економіки все гостріше відчувають потребу у кваліфікаціях, що здобуваються учнями закладів професійної (професійно-технічної) освіти П(ПТ)О, які свідомо обрали майбутню професію, є умотивованими до професійної діяльності у певній сфері, а відтак, професійно спрямованими. Досягненню збалансованості між професійними інтересами і можливостями людини та потребами суспільства в певних видах професійної діяльності сприяє професійна орієнтація. Профорієнтація допомагає людині обрати майбутню професію з урахуванням власних здібностей, потреб і бажань.

В наш час змінився підхід до професійної орієнтації – від тимчасової допомоги старшокласнику у його професійному самовизначенні, для вибору професії раз і на все життя до пошуку шляхів постійного розвитку особистості у професійній діяльності, підвищення кваліфікації та професійного рівня й планування кар'єри. За даними наукових досліджень професійна орієнтація сприяє зниженню відрахувань учнів з професійних навчальних закладів у 3-4 рази [2].

Профорієнтаційна робота займає важливе місце в діяльності закладів П(ПТ)О, вона передбачає проведення різних заходів для молоді: днів відкритих дверей, май-стер-класів, тренінгів з кар'єрного розвитку тощо. Педагоги постійно шукають інноваційні форми профорієнтаційної роботи,

оновлюють її зміст, зокрема, створюють центри кар'єри, які будуть надавати консультаційні послуги для учнів і випускників з професійної орієнтації й планування кар'єри тощо [3].

Відтак, для свідомого вибору траєкторії своєї майбутньої професійної діяльності молодь потребує допомоги з боку закладів П(ПТ)О в орієнтуванні у світі професій шляхом розширенням знань з майбутньої професій, набуття необхідних ключових та фахових компетентностей, постійного інтересу до змісту трудових дій та перспектив розвитку професії тощо. Набуває поширення практика створення гуртків на базі закладів П(ПТ)О сумісно з закладами позашкільної освіти [4].

Відтак, актуальною є тема кваліфікаційної роботи «Формування професійної спрямованості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти під час проведення гурткових занять».

Мета дослідження – розроблення навчальної програми та сценарію майстер-класу для формування професійної спрямованості учнів під час проведення гурткових занять.

Об'єкт дослідження – професійна спрямованість учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Предмет дослідження – формування професійної спрямованості учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти під час гурткових занять.

Завдання дослідження:

- з'ясувати сутність поняття «професійна спрямованість» та її значення у професійній підготовці здобувачів освіти закладів П(ПТ)О;
- схарактеризувати складові професійної спрямованості здобувачів освіти та гурткову роботу як форму їх формування у вітчизняних закладах П(ПТ)О;
- розробити навчальну програму гуртка для формування професійного спрямування учнів П(ПТ)О до майбутніх професій швейного профілю та перевірити її якість.

- розробити сценарій майстер-класу для проведення гурткового заняття з тематики навчальної програми.

Результати кваліфікаційної роботи апробовані під час участі у конференціях:

Красильникова Г.В., Козловська А.С., Фісюк А.Б. Сучасні механізми професійної орієнтації в ЗП(ПТ)О // Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти, технологій та суспільства : збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кропивницький 28 червня 2023 р.) Кропивницький: ЦФЕНД, 2023. – С.12-14.

Козловська А. Сучасні підходи до профорієнтаційної роботи в закладах професійної (професійно-технічної) освіти // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андрощук [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – С. 120-121.

І ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

1.1 Професійна спрямованість особистості: сутність та значення

Сучасна професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників в системі професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) базується на компетентнісній основі, кінцевою метою якої є формування низки ключових та фахових компетентностей особистості фахівця. Відтак, навчання здобувачів освіти полягає як в опануванні системи теоретичних знань, формуванні практичних умінь та навичок, набутті досвіду застосування набутих знань та умінь на практиці, розвитку професійно значущих якостей особистості так і формуванні стійкого інтересу до певного, окремого виду діяльності та схильності займатися нею, тобто професійної спрямованості особистості.

З точки зору психології, спрямованість особистості є одним з важливих елементів її структури. Український психолог Г. Костюк слушно називав особистість «системою систем», яка має складну побудову.

Проблеми спрямованості особистості досліджувалися у працях вчених Б. Ананьєва, Г. Балла, Л. Божович, Б. Ломова, С. Максименко, В. Рибалка, В. Семиченко, С. Рубінштейна, А. Фурмана;. Спрямованість особистості як «динамічну тенденцію» трактує науковець С. Рубінштейн, водночас Б. Ломов визначає її як «системо-утворювальну якість особистості, яка обумовлює її психологічний склад, Л. Божович визначає спрямованість особистості системою домінуючих і другорядних мотивів [5].

На початку ХХ століття німецький психолог О. Ліпман склав опитувальний лист, який містив 151 якість особистості як складові «психофізіологічної характеристики професії». Вітчизняний психолог

О. Лазурський у той же час розробив дві психологічні структури – у вигляді класифікації особистостей та програми вивчення особистості, в яких був закладений принцип поетапної конкретизації психічних якостей. У 60-х роках ХХ століття відомий психолог праці К. Платонов запропонував концепцію психологічної динамічної функціональної структури особистості і карту особистості [6, с.40].

Згідно з К. Платоновим психологічна динамічна функціональна структура особистості складається з таких *основних підструктур*: спрямованість, досвід, психічні процеси, психофізіологічні особливості (рис.1.1); та накладених підструктур: здібності і характер [7].

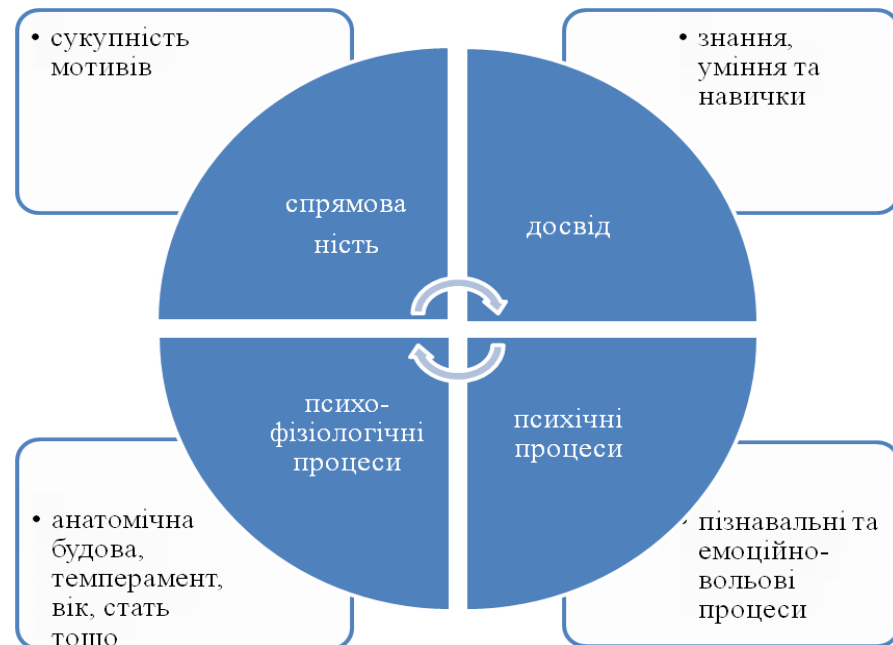

Рисунок 1.1 – Психологічна динамічна функціональна структура особистості за К. Платоновим [7]

При цьому, під спрямованістю автор розуміє сукупність мотивів, що визначають напрямок діяльності людини. Як внутрішні спонукальні сили до діяльності мотиви поділяються на усвідомлені та неусвідомлені. Мотиви, які визначають стрижневе підґрунтя особистості (інтереси, світогляд,

переконання, мрії, ідеали) відносять до усвідомлених. Серед неусвідомлених мотивів найбільш вивченим є установка.

Спрямованість формується практично системою соціальної взаємодії. Вона найбільш динамічна, легко змінюється з часом, найбільш соціально обумовлена і є результатом навчання і виховання,

Досвід людини формується під час взаємодії з предметним світом та передбачає набуття особистістю знань, умінь, навичок. Підструктура характеризується більш соціальною обумовленістю ніж біологічною, Хоча для накопичення досвіду протягом життя великого значення набуває здорова нервова система (психіка).

Психічні процеси, до яких відносять особливості пізнавальних та емоційно-вольових процесів. Підструктура малодинамічна, оскільки характеризується біосоціальною обумовленістю.

Психофізіологічні особливості, що охоплюють анатомічну будову людини, особливості фізіологічних функцій, вікові особливості, статеві особливості, тип вищої нервової діяльності, тип темпераменту та ін. Підструктура має біологічну обумовленість, а відтак, найбільш стійка до змін впродовж життя.

Здібностями називаються індивідуально-психологічні особливості людини, її потенційні можливості для набуття знань, умінь та навичок. Здібності є результатом розвитку особистості. Психологи заперечують генетичну обумовленість здібностей, але підтверджують їх зв'язок із особливостями будови нервової системи та органів чуття та їх функціонування.

Диференційні особливості будови нервової системи та органів чуття складають підґрунтя для розвитку здібностей і називаються *задатками*.

Характер – це індивідуально своєрідне поєднання стійких психічних особливостей людини, що обумовлюють типовий спосіб емоційного реагування та поведінки у типових життєвих обставинах та умовах *риси*

характеру – це психічні властивості людини, що визначають її поведінку у типових умовах [7].

Усі підструктури особистості тісно пов'язані між собою. В. Рибалко в навчальному посібнику «Психологія розвитку творчої особистості розглядає спрямованість як основу творчої діяльності наукового працівника.

Класифікація якостей, здібностей особистості щодо природничо-наукової діяльності (фрагмент) наведено в табл. 1.1. [8, с.42-44].

Таблиця 1.1 – Класифікація якостей, здібностей особистості щодо природничо-наукової діяльності (фрагмент)

Потрібно-мотиваційні компоненти діяльності (потреби, мотиви, установи)	Інформаційно-пізнавальні компоненти (пошук, прийом, сенсорно-перцептивна переробка, зберігання і використання інформації)	Цілеутворюючі компоненти (прийняття рішення, формування в процесі мислення гіпотез, ідей, задуму, цілей, планів, програм тощо)	Результативні компоненти (виконання рішень, реалізації цілей, досягнення творчих результатів)	Почуттєво-емоційні компоненти діяльності
1	2	3	4	5
Спрямованість творчої особистості				
<i>Активна природничо-наукова спрямованість</i>				
Бажання розширювати свій науковий, технічний кругозір, поглиблювати ерудицію	Широта інтересів у галузі науки, техніки, культури	Схильність до визначеної сфери наутехніки	Прагнення до систематизації існуючих знань. До створення власної наукової картини світу	Любов до істини
<i>Спрямованість на пошук гармонії в світі</i>				
Бажання творчо удосконалювати існуючу картину світу та оточуюче середовище	Інтерес до нових фактів, закономірностей у науці, техніці, мистецтві, житті	Схильність до того, щоб заглянути у майбутнє, уявити його у думках більш досконалим	Прагнення до удосконалення існуючих наукових знань і технічних об'єктів	Почуття гармонії, досконалості, краси
<i>Гуманістична спрямованість</i>				
Бажання приносити добро, благо, користь людям та суспільству своєю творчою працею	Інтерес до духовних цінностей, до моральних засад життя людей і власної творчої діяльності	Схильність до творчої активності, відповідно до норм моралі, духовності	Прагнення досягти нових творчих результатів у наукових заняттях, корисних для людей	Почуття гуманізму, доброта

Кінець таблиці 1.1

1	2	3	4	5
<i>Спрямованість на здійснення продуктивної творчої праці</i>				
Бажання мати високу творчу мету у науці	Глибокий інтерес до пізнання, відкриття нового, до безперервних творчих пошуків у будь-який час, на заняттях, вдома, на відпочинку	Схильність до постановки творчих цілей, до формування планів, проектів у визначеній галузі науки і техніки	Прагнення систематично працювати над певною наукою, технічною ідеєю, проектом	Працелюбність, любов до творчої праці

Підструктура спрямованості орієнтує інтелектуально-творчу активність особистості наукового працівника у складній сукупності соціальних, моральних, духовних форм, установок, ідеалів, що формуються особистістю в процесі власних інтелектуально-творчих пошуків.

Аналіз підструктури спрямованості у діяльнісному аспекті, свідчить, про такий вихідний потрібнісний компонент, як потяг до творчості. Інформаційно-пізнавальному компоненту відповідають інтереси як пізнавальні мотиви; цілеутворюючому компоненту – схильності як фактори визначення пріоритету тих чи інших творчих цілей, задумів, планів; результативному компоненту – потяг до творчості, завдяки якому забезпечуються мотиваційного досягнення творчого результату; емоційно-почуттєвому компоненту – почуття-мотиви, які значною мірою визначають напрям творчих пошуків ще до їх раціональної оцінки.

Т. Данилова розглядаючи спрямованість на особистісному рівні виокремлює в її *структурі компоненти: пізнавальний*, що забезпечує засвоєння професійно необхідної інформації; *поведінковий*, основний зміст якого складає система соціальних установок у діяльності, що у свою чергу, визначає стратегію, тактики й алгоритми поведінки; *емоційний*, функція якого полягає в забезпеченні особистості значущими переживаннями у процесі виконання діяльності, що детермінує розвиток схильностей та

інтересів; *ціннісний*, що складається з прийняття тих чи інших цінностей як мети своєї життєдіяльності шляхом усвідомлення (рефлексії) їхньої суб'єктивної значущості [9, с. 5]. Авторка виділила чотири основних *типи спрямованості* особистості:

- егоцентричний,
- гуманістичний,
- екзистенціальний,
- прагматичний.

Сьогодні не існує загальноприйнятої класифікації видів спрямованості особистості, а також універсальних критеріїв її типологізації. Однак, сучасні дослідники за домінуючою в діяльності та поведінці людини мотивацією розрізняють три *основні види спрямованості*: спрямованість на взаємодію (групова спрямованість), спрямованість на завдання (ділова спрямованість) і спрямованість на себе (особиста спрямованість) [10].

Особиста спрямованість, або спрямованість на себе (self-orientation), характеризується перевагою мотивів досягнення особистого добробуту, прагненням підтвердити особисту першість та престиж. Така людина частіше зайнята собою, почуттями, переживаннями, майже реагує на потреби оточуючих людей, байдужа до колег, нехтує своїми обов'язками.

Спрямованість на спілкування, взаємодію (interaction-orientation) – прагнення за будь-яких умов підтримувати відносини з людьми, орієнтація на спільну діяльність, але часто на шкоду виконанню конкретних завдань або наданню щирої допомоги людям; орієнтація на соціальне схвалення, потреба в прихильності і емоційній підтримці людей, залежність від групи.

Спрямованість на справу, на завдання (task-orientation) відображає переважання мотивів, породжуваних самою діяльністю, захоплення процесом діяльності, безкорисливе прагнення до пізнання, оволодіння новими вміннями і навичками. Така людина прагне співпрацювати з колективом і домагається найбільшої продуктивності групи (рис.1.2).

Рисунок 1.2 – Види спрямованості особистості

Дослідник Н. Мась з'ясував, що спрямованість на спілкування й спрямованість на справу роблять найбільший внесок у фактор «Професійна спрямованість», який впливає на формування професійної компетентності особистості [11]. Професійна спрямованість є важливим компонентом загальної спрямованості особистості, тому що мотиваційно-ціннісна сфера людини формується у діяльності, яка має професійний характер.

Якщо загальна спрямованість характеризує сферу всіх потреб і інтересів людини, систему її ставлень до дійсності, до інших людей, до самого себе, то професійна спрямованість характеризує сферу тільки тих потреб і інтересів, які пов'язані з вибором професії та майбутньою професійною діяльністю [13].

Розглянемо термін «професійна спрямованість», який трактується науковцями по-різному. Фіцула М.М. виокремив три підходи до її розуміння [12]: перший – професійна спрямованість розглядається в контексті загальної спрямованості особистості; інший підхід асоціює професійну спрямованість з

психологічними категоріями – професійні інтереси та наміри; третій підхід визначає професійну спрямованість як систему емоційно-ціннісних відносин.

Учені вважають, що професійна спрямованість є рушійною силою професійного самовизначення, що визначає професійне становлення особистості. Проблеми професійної спрямованості особистості присвячені праці Ю. Бабанського, Н. Кузьміної, С. Рубінштейна, В. Моляко, В. Семиченко, А. Фурман та ін.

Науковці досліджували різні аспекти професійної спрямованості, а саме: зміст і структуру; етапи становлення й рівні сформованості професійної спрямованості; критерії оцінки професійної спрямованості й методи її діагностики; формування професійної спрямованості особистості в процесі професійної підготовки у вищій школі (Т. Дубовицька, В. Зінченко, Н. Кузьміна, В. Рибалка, В. Семиченко, Л. Шевченко та ін.)

Згідно з дослідженнями С. Рубінштейна, професійна спрямованість особистості – це вияв загальної спрямованості у праці, яка розглядається як засіб виховання особистості [13]. Поряд з тим, аналіз педагогічних і психологічних джерел свідчить, що існують різні підходи до трактування поняття «професійна спрямованість», а саме, професійна спрямованість розглядається як сукупність професійних інтересів; узагальнене ставлення до професії; психологічна готовність до вибору напряму майбутньої професійної діяльності; схильність до певного виду діяльності; комплекс прагнень, бажань, інтересів, нахилів, ідеалів і переконань особистості та ін.

Автори дослідження виокремлюють такі сутнісні характеристики професійної спрямованості особистості [14]:

- професійна спрямованість є складною (комплексною) якістю особистості, що виникає на певному етапі її розвитку в результаті соціалізації (професіоналізації). Структура професійної спрямованості обумовлена структурою і функціями певної професійної діяльності;

- професійна спрямованість інтегрує відповідні професії складові мотиваційно-ціннісної сфери (потреби, мотиви, інтереси, ціннісні

орієнтації, схильності) і виявляється у вибіркового ставленні особистості до світу професій загалом і до конкретної обраної професії);

- професійна спрямованість є невід'ємною складовою професійної готовності фахівця, яка визначає мотивацію оволодіння професійною діяльністю, індивідуальний стиль та ефективність її виконання;

- розвиток професійної спрямованості є складним, тривалим і динамічним процесом, який триває протягом усього періоду професійної підготовки і трудової діяльності особистості та ін.

На основі аналізу, узагальнення й систематизації різних підходів С. Тихолаз пропонує розглядати професійну спрямованість як інтегральну (комплексну) якість особистості, що є ієрархічно організованою системою професійно значущих мотивів, інтересів і ціннісних орієнтацій, які визначають вибіркоче ставлення до професії, успішність оволодіння нею, ефективність виконання професійних функцій та активність професійного самовдосконалення. Значення професійної спрямованості в розвитку особистості дослідники розкривають через її функціональні характеристики. Н. Боритко описав п'ять функцій професійної спрямованості [15] (рис.1.3).

Інтегральна функція полягає у забезпеченні стійкості зв'язків між внутрішніми компонентами спрямованості, які у взаємодії з середовищем зберігають її цілісність, зміна хоч одного компонента призводить до зміни інших компонентів або спрямованості загалом.

Функція вибіркочості полягає у визначенні певного способу життєдіяльності людини, виборі сфери занять, інтересів, прагнень.

Системотвірну функцію спрямованості пов'язують з самореалізацією особистості, що визначає її психологічний склад і виступає як квінтесенція самовизначення. *Функція цілепокладання* полягає у спрямуванні (напрями, смисли, цілі) розвитку особистості, окремих видів професійній діяльності і підготовки до неї.

Рисунок 1.3 – Функції професійної спрямованості

Пошукова функцію полягає у визначенні недостатньо розвинених сторін особистості (здібностей, якостей, знань, умінь) і спонуканні до постійного самовдосконалення, опанування досягненнями людської культури.

Отже, аналіз літературних джерел показав, що професійна спрямованість особистості є одним з важливих елементів психологічної структури особистості, який характеризує сферу потреб і інтересів, які пов'язані з професією та професійною діяльністю. Вона відіграє важливу роль в житті людини оскільки визначає мотивацію оволодіння професійною діяльністю, індивідуальний стиль та ефективність її виконання.

1.2 Складові професійної спрямованості та шляхи їх формування

У психолого-педагогічній літературі професійну спрямованість характеризують як важливу складову загальної спрямованості особистості, що визначає вибір її життєвого шляху; усвідомлену та емоційно забарвлену зорієнтованість на певний вид професійної діяльності, інтегральну властивість особистості, яка характеризує ставлення людини до вибраного фаху, що впливає на підготовку до професійної діяльності і успіх у ній [14].

Розглянемо основні компоненти професійної спрямованості особистості. Переважна більшість науковців виокремлює такі основні компоненти професійної компетентності та їх показники:

- *когнітивний* (знання про професію, усвідомлення важливості професії тощо);
- *емоційний* (пізнавальний інтерес, інтерес до фаху, позитивне ставлення до професії, задоволеність нею, певні переживання, пов'язані з професійною діяльністю, тощо);
- *діяльнісний або поведінковий* (характеристики досвіду: уміння, певні дії та операції тощо) [16].

Науковці Г. Тимошко, Л. Шевченко [17 – 18] вирішальним у структурі професійної спрямованості вважають, крім вищезгаданих, *мотиваційний компонент* і зазначають, що навколо цього компонента формуються основні властивості і якості майбутнього фахівця. Зміст професійної спрямованості становлять складові мотиваційно-ціннісної сфери, які визначають професійну позицію особистості: її потреби, ціннісні орієнтації, інтереси, мотиви, настанови тощо.

Дослідник Н. Черняк виокремлює п'ять компонентів: мотиваційний; емоційний; рефлексивний; когнітивний та діяльнісний. До рефлексивного компонента автор відносить: самооцінку, самопізнання, усвідомлене

ставлення до труднощів [19]. В роботі В. Шерман систематизовані структури та критерії професійної спрямованості фахівців різних авторів [25].

Часто характеристику структури професійної спрямованості науковці базують на підході, запропонованому К. Платоновим, який виокремив основні форми професійної спрямованості, а саме, *схильності, бажання, інтереси, ідеали, переконання та властивості*, а також їх рівень, обсяг, інтенсивність, стійкість, дієвість.

При цьому К. Платонов зазначає, що спрямованість, залежно від рівня та глибини її розвитку в діяльності людини, виявляється:

- на низькому ступені розвитку – у формі *бажань*;
- на вищому – у формі *інтересів, схильностей, переконань* [20]

(рис.1.4).

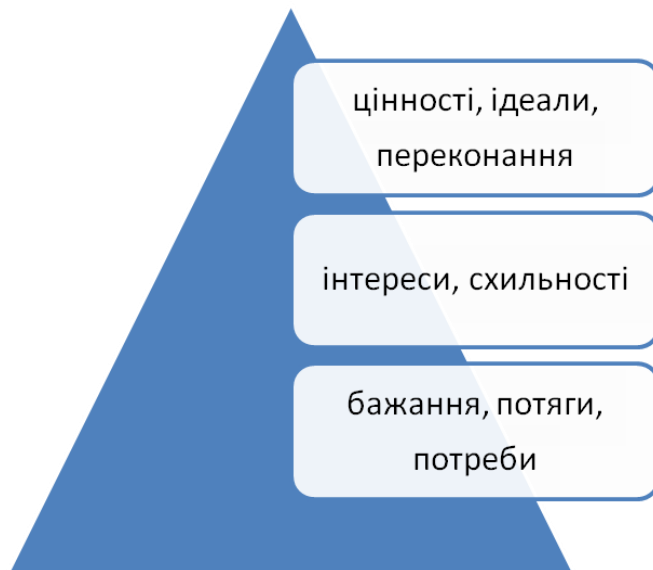

Рисунок 1.4 – Форми вияву професійної спрямованості особистості
(за К. Платоновим)

В психології *інтерес* – це переважне, вибіркоче відношення людини до певних явищ, предметів, певної діяльності, проявляється в зосередженні уваги, думок на них. Наявність інтересів є сприятливою передумовою для розвитку здібностей, успішного навчання та праці. Особисті інтереси є суттєвими стимулами розширення кругозору, придбання нових знань,

підвищують пізнавальну активність людини. Проте інтерес – мотив нестійкий. Він може або зникнути, або перетворитися в схильність [22].

Схильність – виражене прагнення (тенденція) людини до будь-чого, до певної діяльності. Схильність – сильний, стійкий мотив. Людина з вираженою схильністю до своєї професії завжди досягає значних результатів, оскільки розвиток схильності породжує любов до своєї професії, працелюбство.

Найсильнішим складним і високим мотивом поведінки і діяльності людини є його *переконання*. Переконання – це соціально-психологічне явище, відповідно до якого особистість усвідомлено обирає принципи, певну стратегічну лінію поведінки, що реалізується в досягненні цілей, обумовлених соціальними цінностями та ідеалами. В психологічному аспекті переконання є сплавом пізнавальних, емоційних і вольових елементів. Це знання і погляди, пронизані почуттями і вольовими прагненнями. У їх істинності людина глибоко впевнена. При достатньому розвитку і глибокому змісті переконань їм підпорядковуються усі інші мотиви.

Основою переконання є *ціннісна система* та *ідеали*, що підтверджуються соціально-політичним досвідом. З точки зору психології, *ціннісна система* особистості – це сукупність складених людських думок про значення в їхньому житті речей та явищ, зустрічаючих в природі і суспільстві («соціальна установка») Поняття «*цінність*» широко використовується у філософській літературі для вказівки на людське, соціальне і культурне значення певних явищ дійсності [23].

Основна форма, в якій функціонують цінності, є ідеал. *Ідеал* (від франц. – ідеальний образ, прообраз) – уява про досконале, вища мета соціально-моральних прагнень соціальної спільноти чи особистості, еталон поведінки взірець для наслідування, що являє собою ідеальний соціально-моральний початок. Ідеал – це життєво важлива мета, до якої людина прагне все своє життя [24].

Найважливішим елементом спрямованості особистості, головним мотивом її діяльності є *світогляд* як сукупність знань, поглядів, переконань про навколишній світ, події, факти, людей, самого себе. Психологічна структура світогляду особистості містить філософські, політичні, соціально-економічні, моральні, правові та інші погляди, переконання і почуття.

Суголосною з К. Платоновим є думка Є. Іванченко, який виокремлює такі складові професійної спрямованості особистості: *система орієнтацій*, пов'язаних з професійним спрямуванням людини; *установка* як схильність до вибору професії, професійної підготовки і способів виконання професійної діяльності; *професійні інтереси*, що виражають особисту приязнь до певного виду праці; *мотиви* як сукупність зовнішніх та/ або внутрішніх умов, які обумовлюють активність особистості та визначають її спрямованість; *ставлення особи до професії*, що виражається в задоволеності обраною професією, в перспективах професійного зростання [21].

Слід зазначити, що в основу інструментарію, яким здійснюється психодіагностика особливостей професійної спрямованості майбутніх фахівців різних професій, покладено окремі форми її прояву як то ціннісні орієнтири (методика М. Рокича) або комплекс показників (методика «Тип спрямованості особистості» (за Т. Даниловою) та методика «Професійна спрямованість педагога» (за Є. Роговим) та ін.) [20, 26, 27].

У фундаментальних дослідженнях В. Мерліна та К. Платонова доведено, що професійна спрямованість як системоутворюючий фактор особистості має *змістовну* (повнота та рівень) та *динамічну* (інтенсивність, тривалість, стійкість) *характеристики*. Під повнотою професійної спрямованості розуміється різноманітність мотивів уподобання професії [14].

Переважно професійну спрямованість визначають комплексом різних *мотивів*. Чим ширшим є їх коло, то вищу цінність для особистості має певна професія. Вирізняють такі *групи мотивів* у професійній діяльності:

- внутрішні мотиви, пов'язані зі змістом професії та зумовлені інтересом до неї;

- мотиви, що безпосередньо стосуються змісту професії та зумовлені інтересом до неї (процес та результати професійної діяльності);
- мотиви, які опосередковано стосуються професії та пов'язані зі сформованим у суспільстві ставленням до неї: усвідомлення суспільної значущості професії, її престижності, важливості;
- мотиви, пов'язані з різноманітними потребами особи, що можуть задовольнятися як у професійній діяльності, так і за її межами: потреба в самоствердженні, спілкуванні, досягненні, домінуванні тощо;
- мотиви, що відображають різні аспекти професійної самосвідомості особи: впевненість у володінні професійно необхідними якостями та здібностями, у тому, що професія відповідає покликанню;
- мотиви, що ґрунтуються на інтересі до зовнішніх, другорядних ознак професійної діяльності [21].

Крім цього, для людини можуть бути значущими інші чинники, пов'язані з професією: можливості кар'єрного зростання, заробітна плата, гігієнічні чи інші умови праці, підтримка сімейних традицій тощо[20].

Дослідниця Н. Кузьміна розрізняє *три рівні* професійної спрямованості студентів:

- *перший* (студенти з позитивною професійною спрямованістю на обрану професію, що передбачає зв'язок між домінуючими мотивами зі змістом професійної діяльності);
- *другий* (студенти, для яких прийнятний компроміс між негативним ставленням до професії у процесі професійної та перспективою подальшого працевлаштування у професійній сфері);
- *третій* (студенти з негативним ставленням до професії) [21].

Деякі автори вважають, що розвиток професійної спрямованості особистості реалізується шляхом формування окремих її складових (професійного інтересу, ставлення до обраної професії, ціннісних орієнтацій, мотивів, пов'язаних із вибором професії, тощо) [20]. Наприклад, Іонова І. М., Полянничко А. О. виокремлюють такі педагогічні умови формування

майбутніх соціальних працівників: спрямування мотиваційної сфери майбутніх фахівців на здобуття професії; формування ціннісного ставлення до майбутньої професії; оволодіння майбутніми соціальними працівниками професійними знаннями і вміннями [14].

Дослідник І. Хом'юк вважає, що формувати професійну спрямованість у студентів – це значить зміцнювати у них позитивне ставлення до майбутньої професії, інтерес, схильності і здібності до неї, прагнення удосконалювати свою кваліфікацію після закінчення закладу освіти, розвивати ідеали, погляди, переконання [28]. Питання професійної направленості навчання досліджувалися у роботах А. Вербицького, Н. Кузьміної та ін.

Отже, першим шляхом формування професійної спрямованості здобувачів освіти є переорієнтація освітнього процесу на зміст та особливості майбутньої професійної діяльності фахівців з певного фаху. Такий підхід у освіти називається *контекстним навчанням* (автор А. Вербицький) і полягає у реалізації динамічної моделі руху діяльності студентів: від навчальної (лекції, семінари тощо) через професійну (ігрові форми, спецкурси) і навчально-професійну (науково-дослідницька робота студентів: курсові, дипломні та роботи, практики, стажування тощо) до професійної діяльності [29].

Важливим шляхом формування професійної спрямованості здобувачів освіти є досягнення позитивної мотивації здобувачів освіти до освітнього процесу та майбутньої професійної діяльності, що реалізується під час виховання інтересу й любові до обраної професії, вироблення у здобувачів освіти правильного уявлення про суспільне значення та зміст роботи в майбутній галузі діяльності, про закономірності її розвитку. Як правило, відбувається таким чином:

– формування у кожного здобувача впевненості у своїй професійній придатності, а також свідомого розуміння необхідності оволодіння всіма дисциплінами, видами підготовки, передбаченими навчальним планом та освітньою програмою;

- підтримка прагнення слідкувати за інноваціями в діяльності провідних фахівців;
- вміння направляти в самовиховання на користь роботі, постійно поповнюючи свої знання [28].

В роботі І. Хом'як наведені такі позитивні мотиви пізнавальної діяльності здобувачів освіти: почуття обов'язку, усвідомлення значущості оволодіння професією, інтерес до навчання і окремих наук, відчуття задоволення від пізнання нового матеріалу, вирішення складних завдань.

Отже, без позитивної мотивації неможливо досягти запланованих результатів у розвитку особистості під час навчання у закладі освіти. А тому на заняттях вивчення спеціальних дисциплін, які переважають у підготовці фахівців (50-70% від загального навантаження), викладачі мають використовувати інтерактивні технології, активні методів та засоби навчання, які дозволяють активізувати пізнавальну діяльність здобувачів освіти, сформування позитивне ставлення до навчального процесу тощо [33, 34].

Одним із прикладів успішного використання інтерактивних технологій навчання, що забезпечують зворотній зв'язок та діалоговий режим у навчальному процесі, системний розвитку розумової діяльності студентів є використання навчально-рольових ігор з комп'ютерним супроводом та інтелектуальною підтримкою. В навчально-рольових іграх педагоги використовують положення загальної теорії ігор, у т. ч. ігрові принципи професійної спрямованості, націлені на випереджальний розвиток активності здобувачів освіти, формування їх навчально-пізнавальних мотивів, розвиток інших важливих якостей особистості, таких як рішучість, завзятість та ін. [33, 34]. Як свідчать дослідження, ігрові заняття сприяють розв'язанню низки питань навчання і виховання майбутніх фахівців, підвищенню інтересу до обраної професії [28, с.361].

Аналіз літературних джерел свідчить, що розробка проблеми професійної спрямованості навчального процесу може відбуватися шляхом і пошуку способів та засобів поглиблення взаємозв'язку та взаємопроникнення

загальної та професійної освіти. Цей напрям охоплює дослідження інтегративного рівня викладання, заснованого на комплексній інтеграції навчальних предметів. На нашу думку, в умовах запровадження модульно-компетентнісного підходу в початковий процес закладів П(ПТ)О є перспективним шляхом вирішення окреслених проблем [35].

Одним з основних шляхів розвитку професійної спрямованості здобувачів освіти педагоги вважають постійний розвиток професійних здібностей, у т.ч здібність навчатися, навчатися самостійно. Навчитися вчитися на сьогодні важливіше, ніж засвоїти конкретний набір знань, які швидко стають застарілими [30]. На перше місце виходить не професійна інформованість студентів, а вміння вирішувати проблеми, які виникають, зокрема, при вивченні нової техніки і технологій в ситуаціях самоорганізації, морального вибору та самооцінки. Відтак, самостійна робота в закладі освіти має розглядатися не тільки як засіб навчання, але й як мета розвитку навчальних умінь учня.

До речі, вміння вчитися є однією з ключових компетентностей, яку проголосила Рада Європи у 2006 році як необхідну громадянам для успішного функціонування в Європейській спільноті [31, с.23]. Вона ж увійшла в оновлений Радою Європи у 2018 році перелік ключових компетентностей і трактується як «м'яка навичка», покликана відповідати зростаючим потребам особи у подоланні невизначеності та змін, щоб залишатися стійкою, розвиватися особистісно і будувати успішні міжособистісні відносини [32].

Відтак, заклад освіти має створювати умови для виховання професійно важливої якості фахівця – самостійності як риси характеру, що проявляється в уміння приймати самостійні рішення при розв'язанні стандартних та нестандартних, творчих завдань.

Щодо творчості, слід зазначити, що педагоги рекомендують під час навчання здобувачів освіти використовувати активні і творчі форми навчальної роботи а саме, творча участь у семінарах, безпосередня участь в

роботі дослідних лабораторій, участь в конкурсах студентських робіт тощо [28]. Одним із напрямів розвитку творчих здібностей учнів П(ПТ)О, їх мотивування до поглиблення знань з фаху, підвищення інтересу до майбутньої професії є залучення їх до різноманітної позакласної роботи, серед якою вирізняється гурткова.

Отже, проведений аналіз дозволив встановити складові професійної спрямованості здобувачів освіти, які переважно більшістю педагогів представляються низкою компонентів (когнітивний, емоційний, діяльнісний або поведінковий, мотиваційний). Шляхи формування складових професійної спрямованості майбутніх фахівців у роботах різних авторів різняться, однак усі педагоги підкреслюють, що важливу роль у досягненні мети – підготовки умотивованого спрямованого на професійну діяльність випускника є роз'яснювальна робота щодо значущості обраної професії, переконання здобувачів у можливості оволодіти нею; організація навчально-виховного процесу із урахуванням вимог майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти, позитивна мотивація вибору фаху та його опанування, різноманітна позакласна робота, у т.ч. гурткова.

1.3 Гурткова робота як форма формування професійної спрямованості учнів закладів П(ПТ)О

В системі П(ПТ)О традиційно використовують як класні так і позакласні заняття. Позакласна робота має багато переваг: не обмежена строго в часі, направлена на організацію творчої діяльності, розширення і поглиблення професійних знань, виключає авторитарне керівництво педагогів, об'єднує учнів за інтересами, позитивно впливає на міжособистісні відносини, сприяє самореалізації молоді тощо.

Одержані додаткові знання, уміння, навички за інтересами, інтелектуальний і духовний розвиток дозволяють учням доповнювати в класі відповіді товаришів, наводити цікаві приклади, сприяють підготовці учнів до активної професійної діяльності і громадського життя.

Напрями позакласної роботи: виховання, поглиблення професійної спрямованості, дозвілля тощо (рис.1.5).

Рисунок 1.5 – Форми позакласної роботи

За способом організації діяльності учнів, позакласну роботу розрізняють: індивідуальну, групову та масову. Останні дві форми реалізуються через гурткову роботу.

Гурткова робота – це форма навчально-виховного процесу, яка дозволяє розкрити інтелектуальний та духовний потенціал молоді та створює простір для учнів творчого та особистісного вдосконалення, поглиблення розвитку їх здібностей для подальшої реалізації можливостей та прагнень, цілеспрямоване використання вільного часу.

Мета гурткової роботи – розширювати та поглиблювати знання учнів, розвивати пізнавальний інтерес, творчі здібності та формувати практичні уміння та навички. Вона зорієнтована на створення такого середовища, в якому учні не лише опановують майбутню професію, але розвивають творчі здібності особистості, в самоосвіті і саморозвитку, розвивати природні задатки, загальні, спеціальні та творчі здібності, задовольняти психологічну потребу в спілкуванні з товаришами, активізувати творчість, виявляти обдарованість, виховувати інтерес в учнів до мистецтва, літератури, фізичної культури, естетичного й художнього смаку, виховання почуття національної свідомості, відповідальності. За своєю сутністю гурток – це специфічна спільнота дітей та учнівської молоді, яка ґрунтується насамперед на добровільності, спільності інтересів, спрямованості на певний вид навчальної та практичної діяльності [36].

Тематика предметних гуртків в закладах П(ПТ)О може охоплювати різні сфери знань. Наприклад [36], зміст роботи гуртків *предметно-технічного* профілю передбачає поглиблене вивчення та засвоєння теоретичних розділів галузей наук, розвиток навичок дослідницько-конструкторської діяльності, створення навчальних посібників, експериментального обладнання. Особлива увага в роботі гуртків предметно – технічного профілю приділяється залученню учнів до секційної роботи у Малій академії наук України.

Гуртки користувачів персонального комп'ютера, програмування, WEB – дизайну та інші, пов'язані з вивченням і використанням сучасних комп'ютерних технологій, відносять до *інформаційно-технічного* профілю.

Виробничо-технічний профіль об'єднує гуртки, в яких учнів поєднується навчання із виробничою практикою (гуртки технічної творчості, спрямовані на ознайомлення учнів із засобами й результатами досягнень професійній діяльності, основами маркетингу та менеджменту, самопідготовку з обраної професії.

Крім цього в закладах П(ПТ)О працюють гуртки спортивно-технічного, художньо-технічного профілю, художньої самодіяльності, технічної та декоративно-прикладної творчості.

Гурткова робота в закладах П(ПТ)О сприяє не тільки задоволенню інтересів і запитів учнів, розвитку її творчого потенціалу, нахилів і здібностей у різних сферах діяльності та спілкування, а й поглибленню професійної спрямованості, оволодінню сучасними технологіями, безпосередньо пов'язаними з майбутньою професійною діяльністю. Гурткові заняття забезпечать не лише істотне підвищення теоретичної та практичної підготовки, а й створять сприятливі умови для досягнення ними високого рівня знань, умінь і навичок [36].

Ключовою особливістю організації гурткової роботи є індивідуальний підхід до учнів, стимулювання їхніх внутрішніх сил до саморозвитку й самовиховання на засадах науковості, гуманізму, демократизму, культури відповідності та добровільності.

Робота гуртка базується на програмі, яка може бути типовою, модифікованою (адаптованою), експериментальною або авторською [38]. Типові програми для позашкільної освіти, як правило, розробляє МОНУ. Приклад тематики типових програм МОНУ наведений у [37]. Для організації гурткової роботи в закладах П(ПТ)О програми МОНУ можуть бути використані без змін або з подальшою модифікацією.

Класифікація програм за освітніми та соціально-педагогічними функціями виокремлює такі види [38]:

- навчальна програма, метою якої є формування знань, умінь та навичок за певним предметом;
- виховна програма, націлена на формування певного спрямування особистості: соціального, духовного, загальнокультурного тощо;
- розвивальна програма, що реалізовує процес якісних змін особистісних сфер: предметно-практичної, вольової, сфери саморегуляції;

– комплексна програма, спрямована на реалізацію комплексної моделі, яка містить мету, зміст, методи навчання, розвитку та виховання особистості як триєдиного процесу.

Класифікація програм за рівнями та ознакою «загальне – професійне» містить такі види [38]: загально розвивальні, спеціалізовані (профільні), професійно-орієнтовані програми, які допомагають учням ознайомитися з тією чи іншою сферою життєдіяльності людей, виявляти свої особисті можливості та ствердитися у вибраній професії, отримувати основи знань і майстерності, пов'язані з відповідними професійно-кваліфікаційними вимогами.

За класифікацією програм за соціально-педагогічною ознакою найбільший інтерес, у межах теми кваліфікаційної роботи, привертають програми допрофесійної та початкової професійної підготовки, спрямовані на формування професійного інтересу учнів, їхнього професійного самовизначення, адаптування до обраної професії [38].

Гурткова робота здійснюється у формі занять. В залежності від дидактичної мети і структури гурткові заняття поділяють на типи [39]:

- заняття вивчення нового матеріалу та повторення (узагальнення);
- заняття закріплення знань, умінь, навичок, виконання вправ і практичних робіт;
- комбіновані – де керівник гуртків пояснює, закріплює, повторює, контролює.

Форми гурткових занять є як традиційні так і нетрадиційні. Головні елементи традиційного заняття – сприйняття нових знань, їх засвоєння, узагальнення й застосування – присутні й на нестандартних заняттях, але в незвичайних формах. При цьому використовуються такі форми та методи навчання: бесіди, екскурсії, вікторини, круглі столи, ділові зустрічі, дискусії, турніри, тематичні конференції, диспути, брифінги, семінари-тренінги, вечори, свята, конкурси, фестивалі, дні відділення, тижні спеціальності,

обряди, години спілкування, тренінг-курси, інсценування тощо. І це далеко не весь перелік форм, які використовують керівники гуртків.

До нестандартних відносять заняття з розвитку фантазії та мислення. Мета нестандартних гурткових занять – це вироблення окремих умінь, навичок, а також повне врахування вікових особливостей, інтересів, схильностей, здібностей кожного учня.

Заняття-інтелектуальна розвага, які виконують такі завдання [39]:

- перевірка кмітливості, ерудиції вихованців;
- активізація розумової та пізнавальної діяльності;
- задоволення і радість від інтелектуальної розваги.

Прикладом занять для інтелектуального розвитку учнів є «Турніри ерудитів», гра «Поле чудес», гра «Брейн-ринг» тощо.

Заняття-екскурсія є організаційною формою навчання. Основний метод – спостереження явищ, процесів, предметів, який поєднується з поясненням та бесідою, демонструванням певних об'єктів, виконанням робіт практичного і дослідницького характеру.

Заняття-гра є засобом виховання і розвитку, які активізують психічні процеси, викликає інтерес в учнів до пізнання, виробляють у них активну життєву позицію, привчаючи до колективних та індивідуальних форм роботи.

Заняття-подорож можна впроваджувати на заняттях різних гуртків, а саме на гуртках образотворчого мистецтва, музики, художнього читання, тощо.

Заняття-конкурс ґрунтується на творчій діяльності учнів. Проводяться конкурси пісень та віршів, складених учнями казок та легенд, оповідань, а також на краще декламування авторських віршів.

Заняття з груповою формою роботи є важливим як для слабких учнів, так і для сильних. Слабкі учні збагачуються новою інформацією та одержують додаткове пояснення. Сильні учні контролюючи їх зміцнюють

свої знання. Групи поділяють враховуючи індивідуальні особливості та навчальні можливості кожного вихованця.

Заняття-вікторину проводять в кінці вивчення теми з метою підсумовування знань з вивченого матеріалу. Умови вікторини можна розробляти разом з усіма учнями. Зразок телевізійної передачі «Що? Де? Коли?».

Заняття-семінар. Підготовка педагога до заняття-семінару включає аналіз змісту навчального матеріалу конкретної теми і складання базових понять та опорних умінь; підготовку завдань для закріплення, систематизації та перевірки вивченого матеріалу.

Заняття-«Круглий стіл» у формі бесіди за «круглим столом» має бути невимушеною і створювати умови для неформального спілкування в групі.

Висловлювання учня стимулюється довірою до педагога, нетрадиційне зміщення парт (у формі кола), щоб бачити один одного. Така форма заняття допоможе активізувати пасивних учнів та виховувати культуру спілкування.

Заняття-КВД («Клуб веселих і дотепних») доцільно проводити за прикладом телевізійної передачі з ведучим, командами учасників і журі. Для учнів цікавими є всі традиційні етапи: розминка; домашнє завдання, конкурс капітанів, виїзний конкурс, конкурс творчих праць.

Заняття-конференція, на підготовку якого треба багато часу. Підготовка, зазвичай проходить поетапно: перший етап – визначення теми конференції, навчальних завдань, час проведення; другий етап – вивчення теоретичного матеріалу з теми, використання спеціальної літератури; третій етап – розподіл завдань між учнями орієнтовно за два тижні до заняття.

Групу учнів слід поділити на гетерогенні групи, враховуючи психологічну сумісність. Оголошується тема, призначається в кожній групі консультант. Готуються повідомлення, виступи з цікавинками; підбирається музична пауза, виготовляються стенди, плакати, малюнки; IV етап – індивідуальні консультації педагога та учня-консультанта.

Заняття-дискусія проводиться у формі диспуту, дискусії, розгляду, дослідження – це обговорення спільного питання. Дискусія містить три компоненти: пізнавальний; операційно-комунікативний; емоційно-оціночний.

Заняття-імпровізація може використовуватись в різних напрямках роботи – це добре сплановане заняття складного характеру, яке передбачає використання прийомів і методів, при яких можливі декілька варіантів проведення подальшої роботи будь – якого етапу заняття [39].

Отже, використання нестандартних занять під час проведення гуртків, на нашу думку, є актуальним, оскільки мета таких занять полягає не тільки у закріпленні навчального матеріалу, який вивчали учнів на попередніх заняттях, а згадуватимуть його для того, щоб перемогти своїх суперників – різна мотивація учнів.

Отже, заняття є допоміжною форми навчального процесу, коли керівник гуртка виконує роль консультанта, методичного або наукового керівника, тьютора. Саме перехідною ланкою від авторитарного заняття до керованої керівником гуртків самоосвіти учнів, можливо, стане нестандартне гурткове заняття, що нині перебуває в центрі уваги.

Особливу роль під час проведення гурткових занять відіграють активні методи та інтерактивні технології навчання, які дозволяють істотно змінювати ролі учасників освітнього процесу та сприяють активізації та інтенсифікації професійного навчання [40].

Термін «інтерактивний» з англійської мови («interact», де «inter» – взаємний, «act» – діяти) перекладається як здатність взаємодіяти в режимі бесіди, діалогу з чимось (комп'ютером), або з кимось (людиною) [41]. Отже, інтерактивне навчання реалізується за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Інтерактивне навчання – це взаємонавчання, взаємонавчання (колективне, навчання у співпраці, групове), коли і учень, і педагог є рівноправними суб'єктами навчального процесу, усвідомлюють, що вони роблять, рефлексують щодо набутих знань та вмінь. Безпосередньо, сама організація інтерактивного навчання

передбачає моделювання різноманітних життєвих ситуацій, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, використання рольових ігор. Інтерактивне навчання за своєю суттю є діалоговим навчанням.

Дослідники інтерактивного навчання усі інтерактивні технології поділяють на чотири групи [42]:

- кооперативне навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);
- колективно-групове навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, «навчаючи – вчуся», «ажурна пилка» та ін.);
- ситуативне моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.);
- опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, «займи позицію», «дискусія» тощо).

Майстер-клас – це форма заняття, на якому педагог передає досвід своєї роботи через пряме коментування й демонстрацію найефективніших методів, прийомів, форм професійної діяльності, що сприяє застосуванню їх усіма учасниками заняття [43].

Особливість заняття у формі майстер-класу полягає у глибокому зв'язку теорії з практикою, активній взаємодії учасників заняття, високій наочності і доступності, проявам творчості, ініціативності тощо.

Завдання майстер-класу [44]: передача педагогом свого досвіду шляхом прямого і коментованого показу послідовності дій, методів, прийомів і форм діяльності; спільне відпрацювання технологічних підходів педагога, і прийомів вирішення поставленої в програмі майстер-класу проблеми; рефлексія власної професійної майстерності учасниками майстер-класу; надання допомоги учням у визначенні завдань саморозвитку і формуванні індивідуальної програми самоосвіти та самовдосконалення. Підводячи підсумок, формулу майстер-класу можна визначити (рис. 1.6).

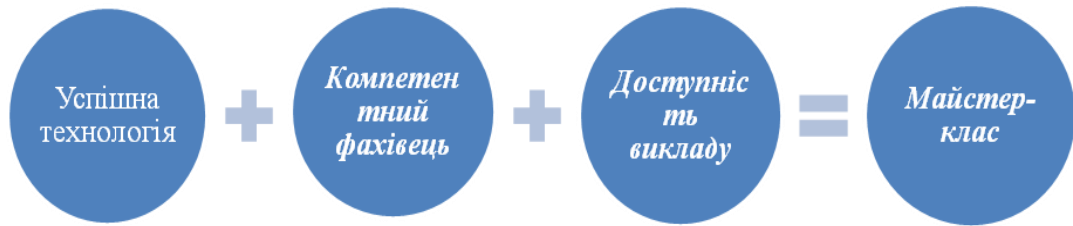

Рисунок 1.6 – Формула майстер-класу [44]

Отже, аналіз літературних джерел показав, що формування професійної спрямованості учнів П(ПТ)О відбувається через різні форми позакласної роботи, у тому числі й гурткової. Керівники гуртків у роботі з учнями поєднують як традиційні заняття так і нестандартні, застосовують активні методи та інтерактивні технології навчання. Однією з дієвих форм проведення нестандартних занять є майстер-класи, які дозволяють продемонструвати учням П(ПТ)О найефективніші методи, прийоми, форми професійної діяльності з фаху.

1.4 Досвід використання гуртків для формування професійної спрямованості учнів на базі закладів П(ПТ)О

Основною традиційною формою організації роботи з учнями П(ПТ)О у позаурочний (позанавчальний) час є гурток (секція, клуб, творче об'єднання), який використовується як у процесі вивчення окремого навчального предмета чи їх сукупності, а також різноманітних інтегрованих курсів.

За своєю сутністю гурток – це специфічна спільнота дітей та учнівської молоді, яка ґрунтується, насамперед, на добровільності, спільності інтересів, спрямованості на певний вид навчальної та практичної діяльності [45]. У вітчизняних закладах П(ПТ)О, як правило, функціонує широкий спектр

гуртків, які націлені на задоволення різноманітних пізнавальних інтересів учнів, поглиблення професійних знань та формування компетентностей, виховання молоді тощо.

Так, у Центрі професійно-технічної освіти м. Житомира особлива увага приділяється розвитку гуртків художньої самодіяльності та технічної творчості, що сприяє естетичному вихованню, стимулюванню творчого самовдосконалення учнівської молоді. Поряд с тим, у закладі функціонують гуртки «У світі професій», «Юний дизайнер», «WEB-ДИЗАЙН», націлені на розвиток інтересу до обраної професії, розширення та поглиблення знань з окремих напрямів майбутньої професійної діяльності [46].

Система гурткової роботи Ужгородського Центру професійно-технічної освіти спрямована на розвиток творчості здобувачів освіти, їх здібностей, талантів, формування естетичного смаку, здорового способу життя, на задоволення потреб учнів щодо реалізації їх особистості. Гуртки працюють за напрямами: спортивний, технічний, художньо-естетичний [47].

Дніпровський центр професійної освіти пропонує учням навчального такі гуртки [48]: художньої самодіяльності; технічної творчості: «Натхнення», «Чарівний лоскут»; предметні: «Юний математик», «Молодий конструктор», «До вершин майстерності», «Комп'ютерний всесвіт»; професійно-предметні: «Господиня», «Ласунка», «Художня ліпка» та інші (бісероплетіння, волонтерський рух, козацтво України тощо).

Київське вище професійне училище деревообробки пропонує здобувачам освіти у вільний від занять час гуртки для розвитку їх інтересів, нахилів та здібностей. В училищі працюють гурток вокалу та гурток хореографії. В закладі забезпечені умови для занять технікою «маркетрі» та удосконалення навичок учнів у різьбленні по деревині [49].

Мета гурткової роботи у Вищому професійному училищі м. Львова полягає у створенні умов для творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку учнівської молоді у вільний від навчання час, підготовка учнів до життя в умовах переходу до ринкової економіки при впровадженні

якісно нових форм і методів організації позаурочної життєдіяльності учнів [50]. Відповідно до технічно-цільової спрямованості і психологічних особливостей учнів, гуртки в училищі групуються за такими профілями: виробничо-технічні, спортивні, художньої самодіяльності, інтелектуальні.

Виробничо-технічний профіль об'єднує гуртки, в яких із метою профорієнтаційної та професійної підготовки учнів поєднується навчання з виробничою практикою. Гуртки технічної творчості, метою яких є ознайомлення учнів із засобами та результатами досягнень у сфері професійної діяльності, самопідготовку з певної професії, відносять до цього профілю.

Рівенський центр професійно-технічної освіти сервісу та дизайну пропонує учням професій «Кравець» та «Закрійник» гурток професійного спрямування – учнівську модельну агенцію «Стиль і мода» [51].

На базі ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг» функціонує гурток конструювання та моделювання одягу «Fashion-дизайн» для учнів професій «Швачка» і «Кравець», які сьогодні є пріоритетними для розвитку економіки міста та країни і допомагають здобувачам освіти удосконалити свої навички у сфері дизайну, моделювання та технологій виготовлення швейних виробів [52].

Характерною ознакою змін у позаурочній роботі і професійної освіти є створення гуртків на базі закладів П(ПТ)О сумісно з Хмельницьким палацом творчості дітей і юнацтва під егідою Департаменту освіти і науки Хмельницької міської ради [53]. Тематика гуртків досить розгалужена і охоплює такі сфери як харчова промисловість, швейна галузь, будівництво, столярна справа, комп'ютерні технології, автосправа та ін. (табл.1.2).

Таблиця 1.2 – Перелік тематики гуртків для учнівської молоді на базі закладів П(ПТ)О Хмельницької області

№ п/п	Заклад освіти	Назва гуртка
1	Вище професійне училище №4	Технічний дизайн
		Столяр (виготовлення виробів з деревини)
		Металообробка (слюсарна справа)
2	Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг	Конструювання та моделювання одягу. Fashion-дизайн
		Culinary Arts
		Кулінарний Арт-Хаб
		Кондитерська справа
3	Вище професійне училище № 25	Секретар керівника. Офіс-менеджер
		Основи Web-технологій. IT-Хаб
		Технічний дизайн. Дизайн середовища
4	Вище професійне училище № 11	Автосправа (автосервісз ремонту транспортних засобів)
		Автосправа (рихтувальник кузовів)
		Юні овочівники
5	Хмельницький професійний ліцей електроніки	Основи робототехніки на платформі Arduino
		3D Майстер
		Підготовка операторів БПЛА
6	Хмельницький професійний ліцей № 8	Конструювання та моделювання одягу

Програми гуртків створюються педагогами закладів П(ПТ)О на базі навчальних програм з позашкільної освіти різних напрямів, затверджених МОНУ. Вони розраховані на певну кількість років навчання та передбачають рівні засвоєння знань: початковий, основний, вищий [54].

Наприклад, автори навчальної програми художньо-естетичного напрямку «Валяння вовни» використали як об'єкт вивчення вид декоративно-ужиткового мистецтва – фелтінг. Одним із завдань програми є розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, формування індивідуального стилю роботи учня. Зміст роботи гуртка цієї тематики спрямований на вивчення історії виникнення валяння вовни, ознайомлення з виробами, що виконані давніми майстрами та майстрами сучасності. В основу програми

покладені положення компетентнісного та діяльнісного підходів, відтак для формування практичних умінь та навичок, компетентностей програмою виділено 135 годин, що становить 93,7% від загальної кількості годин [55].

Під час реалізації практичної частини програми «Валяння вовни» учні виготовляють вироби методом сухого та мокрого валяння, набувають досвіду поєднання вовни з іншими матеріалами, застосування різних технік роботи з вовною та створення творів декоративно-ужиткового мистецтва.

Навчальна програма позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку МОНУ «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» розрахована на п'ять років навчання і передбачає три рівні: початковий, основний та вищий. Мета програми полягає у сприянні розвитку художньо-конструктивних здібностей, дизайнерських умінь та навичок, ключових компетентностей учнів. Основні завдання програми полягають у розвитку художнього смаку, фантазії, творчої уяви, вироблення індивідуального стилю роботи; Гуртки технічної творчості, метою яких є ознайомлення учнів із засобами та результатами досягнень у сфері професійній діяльності, самопідготовку знайомстві учнів з роботою дизайнера, модельєра, сприянні професійному самовизначенню молоді; формуванні дизайнерського мислення учнів; розвитку якостей особистості: працелюбства, наполегливості у досягненні мети, відповідальності за результат власної діяльності [56].

Програма початкового рівня враховує вікові особливості дітей від 10 до 12 років, вона передбачає оволодіння видами ручних робіт та набуттям досвіду роботи на швейній машині і опанування машинних швів, виготовлення швейних виробів нескладної конструкції (табл.1.3).

Програма основного рівня спланована на 3 роки навчання для учнів 13-16 років і передбачає знайомство учнів з історією моди, стилями одягу, опанування знань та навичок в роботі з кольоровим колом, конструюванням та моделюванням основи плечових виробів, виготовлення блузи, жіночих штанів, сукні, технології обробки окремих деталей, опанування технікою зорових ілюзій в одязі (табл.1.4-1.6) [56].

Таблиця 1.3 Навчально-тематичний план Навчальної програми з позашкільної освіти МОНУ «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» (початковий рівень)

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Елементи матеріалознавства	2	2	4
3	Види ручних робіт	2	12	14
4	Швейна машина	2	12	14
5	Машинні шви та їх застосування	2	10	12
6	Виготовлення виробів сувенірного призначення	4	22	26
7	Основні розмірні виміри людини. Правила знімання основних мірок	2	2	4
8	Технологія виготовлення спідниці	10	52	62
9	Історія дитячої моди	4	-	4
10	Підсумок		2	2
	Разом	32	112	144

Таблиця 1.4 Навчально-тематичний план Навчальної програми з позашкільної освіти МОНУ «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» (основний рівень). Перший рік навчання [56]

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Історія моди	2	-	2
3	Елементи матеріалознавства	4	4	8
4	Колористика	6	4	10
5	Стилі одягу	4	2	6
6	Технологія виготовлення блузи	12	52	64
7	Декоративні деталі в одязі	6	10	16
8	Основні форми силуетів	2	6	8
9	Технологія виготовлення жіночих штанів	12	38	50
10	Обробка деталей виробу	6	24	30
11	Ескіз і моделювання	4	14	18
12	Підсумок	-	2	4
	Разом	60	156	216

Таблиця 1.5 Навчально-тематичний план Навчальної програми з позашкільної освіти МОНУ «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» (основний рівень). Другий рік навчання [56]

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	12
2	Історія українського костюму	8	-	8
3	Елементи матеріалознавства	4	2	6
4	Моделювання одягу	10	30	40
5	Технологія виготовлення плаття	16	48	64
6	Колористика	4	2	6
7	Технологія виготовлення шортів	6	12	18
8	Особливості обробки виробів з синтетичних та штучних тканин	2	4	6
9	Накладні кишені	6	10	16
10	Виготовлення та оздоблення костюмів для демонстрацій	12	36	48
11	Підсумок	-	2	2
	Разом	70	146	216

Таблиця 1.6 Навчально-тематичний план Навчальної програми з позашкільної освіти МОНУ «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» (основний рівень). Третій рік навчання [56]

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Композиція костюма	12	-	12
3	Індивідуальний вибір форми та ліній для фігури	6	8	14
4	Зорові ілюзії	12	6	18
5	Технологія виготовлення кімоно	2	12	14
6	Дизайн і моделювання	4	14	18
7	Технологія виготовлення спідниці-штанив	6	12	18
8	Етикет	10	6	16
9	Асиметрія в одязі	14	30	44
10	Виготовлення та оздоблення костюмів	14	44	58
11	Підсумок	-	2	2
	Разом	82	134	216

Програма вищого рівня розрахована на один рік навчання для учнів віком від 16 років і передбачає оволодіння складними техніками конструювання та моделювання одягу, опанування різними видами декоративного оздоблення вбрання, ознайомлення з лоскутною технікою «Печворк», її застосування в побуті та в одязі, виготовлення швейних виробів за вподобанням (табл.1.7).

Організована гурткова робота на базі закладів П(ПТ)О з урахуванням рекомендацій МОНУ до змісту навчальних програм позашкільної освіти передбачає, що гурток для учнів з професій «Швачка» та «Кравець» дає можливість здобувачам освіти вивчати такі теми як «Лоскутна техніка «Печворк»», «Драпірування в одязі», «Вечірнє вбрання», що значно розширює програмні результати навчання майбутніх робітників швейної галузі, удосконалює їх практичні навички та сприяє розвитку творчого підходу у професії, забезпечує формування професійної спрямованості майбутніх фахівців.

Таблиця 1.7 Навчально-тематичний план Навчальної програми з позашкільної освіти МОНУ «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» (вищий рівень)

№ п/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Елементи матеріалознавства	2	-	2
3	Декор. Дизайн і моделювання	6	24	30
4	Лоскутна техніка «Печворк»	6	12	18
5	Технологія виготовлення жилетів	6	18	24
6	Драпірування в одязі	10	26	36
7	Вечірнє вбрання	8	34	42
8	Виготовлення а оздоблення костюмів	-	60	60
9	Підсумок	-	2	2
10	Разом	40	176	216

Отже, аналіз стану використання гурткової роботи в закладах П(ПТ)О показав, що для формування професійної спрямованості учнів швейного профілю в Україні створюються нові структурні підрозділи інноваційного типу, а саме, навчально-практичні центри (НПЦ) сучасних швейних технологій і дизайну з професій швачка, кравець, закрійник.

З 2017 року відповідно до Плану пріоритетних дій Уряду щодо реалізації пілотного проекту з модернізації підготовки кваліфікованих робітників швейного профілю створені НПЦ оснащуються сучасним обладнанням (швейне, прасувальне, розкрійне обладнання та комп'ютерна техніка з програмним забезпеченням САПР JULIVI).

Головною метою НПЦ комунального закладу «Хустський професійний ліцей сфери послуг» Закарпатської обласної ради є реалізація завдань щодо вдосконалення практичної підготовки кваліфікованих робітників, можливість упровадження в навчальний процес новітніх виробничих технологій із застосуванням сучасного обладнання, інструментів і матеріалів, розширення співпраці та взаємодіє із замовниками робітничих кадрів, центрами зайнятості, отримуючи конкурентоздатного кваліфікованого робітника (рис.1.7) [57].

Рисунок 1.7 – Функціонування Навчально-практичного центру сучасних швейних технологій і дизайну на базі комунального закладу «Хустський професійний ліцей сфери послуг» Закарпатської обласної ради

Аналогічні завдання вирішуються у Навчально-практичному центрі сучасних швейних технологій і дизайну ДНЗ «Хмельницький центр ПТО сфери послуг». Зокрема, для ознайомлення учнів швейного профілю з сучасними видами оздоблення одягу на базі НПЦ було проведено майстер-клас з виготовлення з'ємних прикрас з атласної стрічки (рис.1.8) [58].

Рисунок 1.8 – Проведення майстер-класу з виготовлення з'ємних прикрас з атласної стрічки для учнів ДНЗ «Хмельницький центр ПТО сфери послуг»

В межах роботи НПЦ ДНЗ «Хмельницький центр ПТО сфери послуг» на постійній основі організовано навчання учнів швейних професій навикам роботи з програмами Дизайн, Конструктор та Плотер САПР фірми JULIVI для забезпечення підвищення конкурентоспроможності та мобільності випускників на ринку праці. Для творчої молоді планом роботи НПЦ передбачено виготовлення колекцій моделей одягу, сувенірної продукції для представлення на обласному святі професійної освіти, ярмарках професій, виставках, профорієнтаційних заходах тощо. Продукцією НПЦ є одяг,

сувеніри, постільна білизна та ін.

Перспективною тенденцією у системі професійної освіти є створення на базі закладів П(ПТ)О центрів кар'єри, які будуть надавати консультаційні послуги для учнів і випускників з професійної орієнтації й планування кар'єри, провадити профорієнтаційну роботу з учнями закладів загальної середньої освіти [59; 4]. Наприклад, у Хмельницькій області в 22 закладах П(ПТ)О уже функціонують такі осередки допомоги учнівській молоді [60].

Наприклад, у 2021 році на базі Хмельницького професійного ліцею створений Центр професійної кар'єри [61]. Слід зазначити, що метою таких центрів виступають: активізація власних зусиль випускників щодо вирішення проблем зайнятості, сприяння розвитку підприємницької ініціатив, професійних і комунікативних якостей; опанування навичками самопрезентації; допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик здобувачів освіти сучасним вимогам ринку праці, сприяння молоді у здобутті додаткових професійних вмінь та навичок, проходження практик, стажування безпосередньо на підприємства області тощо.

Отже, аналіз досвіду використання гуртків для формування професійного спрямування учнів П(ПТ)О показав, що поряд з традиційними видами та формами організації гурткової роботи вітчизняні заклади освіти, за підтримки держави, застосовують інноваційні підходи щодо налаштування учнів на продуктивну працю у сфері обраної професії шляхом створення нових структурних підрозділів як навчально-практичні центри, центри кар'єри тощо.

II МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАННОСТІ УЧНІВ НА ГУРТКОВИХ ЗАНЯТТЯХ

2.1 Розробка програми гуртка з урахуванням професійних інтересів учнів

Ключовою особливістю організації гурткової роботи є індивідуальний підхід до учнів, стимулювання їхніх внутрішніх сил до саморозвитку й самовиховання на засадах науковості, гуманізму, демократизму, культури відповідності та добровільності. Педагоги-новатори виявили, що реалізувати індивідуальний підхід до учнів можна лише на основі вивчення їхніх індивідуальних здібностей, нахилів, особливостей [62].

Для визначення напрямку гуртка необхідно дізнатися про інтереси та потреби здобувачів освіти, які навчаються за професією «Швачка» та «Кравець». Існує декілька варіантів визначення інтересів та потреб здобувачів освіти: використання діагностичного інструментарію, наприклад, Ціннісні орієнтації (Методика Рокіча), Дослідження інтересів за допомогою анкети «Що мені подобається» Л.А. Йоваша, Орієнтовно-діагностична анкета інтересів (ОДАНІ-1), Опитувальник професійної спрямованості (ОПС) Д. Голанда та ін. [63]; розроблення авторської анкети на основі інтеграційного підходу до формування змісту питань. Перевагами цього варіанту є можливість поєднання різних типів питань в одному опитувальнику. Тому нами було обрано саме цей підхід.

Анкета для опитування розроблена за усіма вимогами до такого типу документів і складається з трьох основних частин: вступна, основна та демографічна частина [64].

У вступній частині відбувається формування загального представлення респондентів про тему опитування та процедури анкетування, психологічний

настрій на добросовісну участь в опитуванні, побудження респондентів до надання правдивих та коректних відповідей. Частіше за все розробники анкет наголошують на анонімності опитування та гарантують, що відомості про результати анкетування будуть використовуватися в узагальненому вигляді.

Основна частина містить змістову інформацію анкети у формі питань. Питання анкети мають бути лаконічними, іони умовно поділяються на три групи; контактні питання, основні найбільш складні питання, заключні питання. Демографічний розділ, яка містить окремі персональні дані про респондента (професія, група, вік тощо), які є важливими для аналізу результатів анкетування та виявлення певних взаємозв'язків. Зміст анкети наведений у Додатку А.

Опитування відбувалося в групі Ш-94з15 учнів ДНЗ «Хмельницький центр професійної освіти та сфери послуг» професії «Швачка» під час проходження переддипломної практики (02-28.10.2023). Аналіз відповідей на анкету показав, що усі респонденти свідомо обрали свою майбутню професію (100%) (рис. 2.1).

Чи свідомий вибір професії, яку ви обрали?

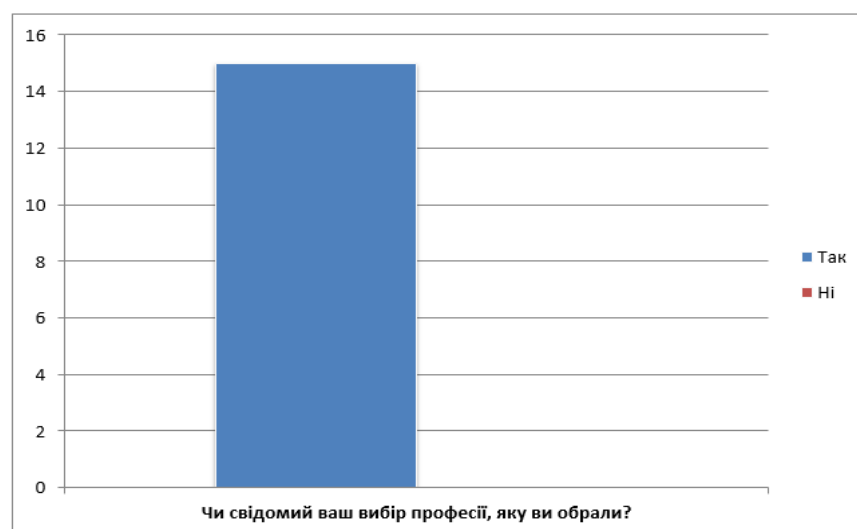

Рисунок 2.1 – Відповідь респондентів на питання «Чи свідомий вибір професій, яку ви обрали?»

На питання про чинники, які спонукали учнів обрати професію, відповіді розподілилися так (рис. 2.2):

вирішив(ла) сам(а) – 10 учнів (48%)

порада друзів – 5 учнів (24%)

порада батьків – 4 учні (19%)

сімейна традиція – 2 учні (9%)

Отже, порадами вчителів учні при виборі професії не користувалися.

Рисунок 2.2 – Відповіді респондентів на питання «Що спонукало вас обрати саме цю професію? (можете обрати декілька відповідей)»

На питання про сподівання учнів щодо обраної професії, вони відповіли так (рис. 2.3):

реалізувати свої здібності – 5 (16%)

розкритися у творчості – 4(13%)

стати цінною для суспільства людиною – 6 (19%)

самовдосконалитися – 5 (16%)

досягти високого статусу у суспільстві – 2 (7%)
достатньо заробляти – 9 (29%).

Отже, ціннісні орієнтири в учнів виявилися різними, мотиви як матеріальні так і духовні.

Рисунок 2.3 – Відповіді респондентів на питання «Обрана професія допоможе Вам....»

На питання «Якими знаннями, на Вашу думку, доцільно доповнити навчання за професією?» респонденти відповіли так (рис. 2.4):

гуманітарними – 1(6%)
економічними – 4 (25%)
підприємницькими –5(31%)
дизайнерськими –6 (38%).

Отже, результати опитування свідчать, що здобувачі освіти віддають перевагу підприємницьким, економічним та дизайнерським знанням, якими вони хочуть опанувати додатково.

**Якими знаннями, на Вашу думку,
доцільно доповнити навчання за
професією?**

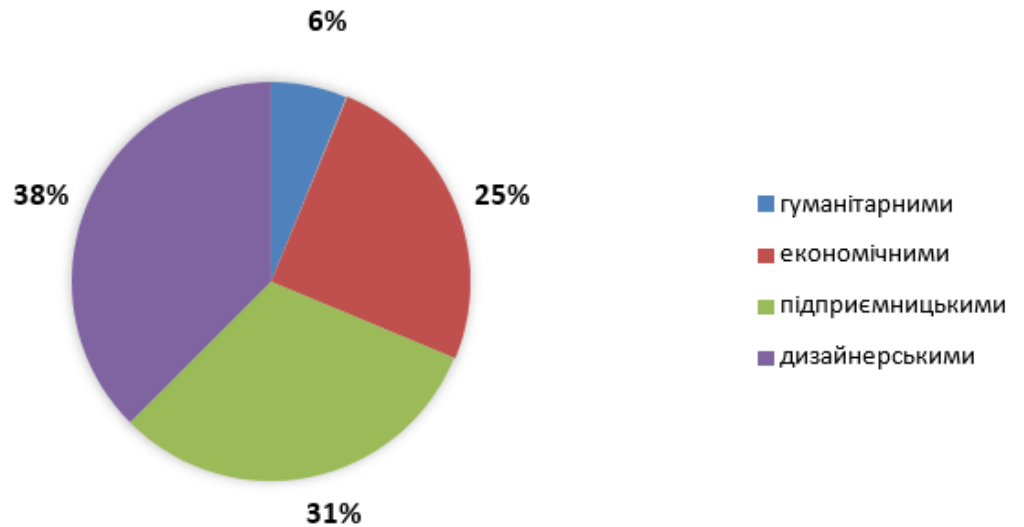

Рисунок 2.4 – Відповіді респондентів на питання «Якими знаннями, на Вашу думку, доцільно доповнити навчання за професією?»

На питання «Якій формі організації додаткового навчання ви надаєте перевагу?» респонденти відповіли так (рис. 2.5):

екскурсії – 5 (23%)

факультативи – 4 (18%)

гуртки – 5 (23%)

навчання за межами закладу (BootCamp) – 6 (27%)

Ваш варіант відповіді – 2 (9%)

Отже, аналіз результатів показав, що думку респондентів щодо форм проведення навчання розділилися. Однозначно учні віддають перевагу заняттям за межами закладу освіти (літні табори, стажування на виробництві тощо). Серед інших форм позаурочної роботи є й гурткова робота, екскурсії та факультативи.

Якій формі організації додаткового навчання ви надасте перевагу?

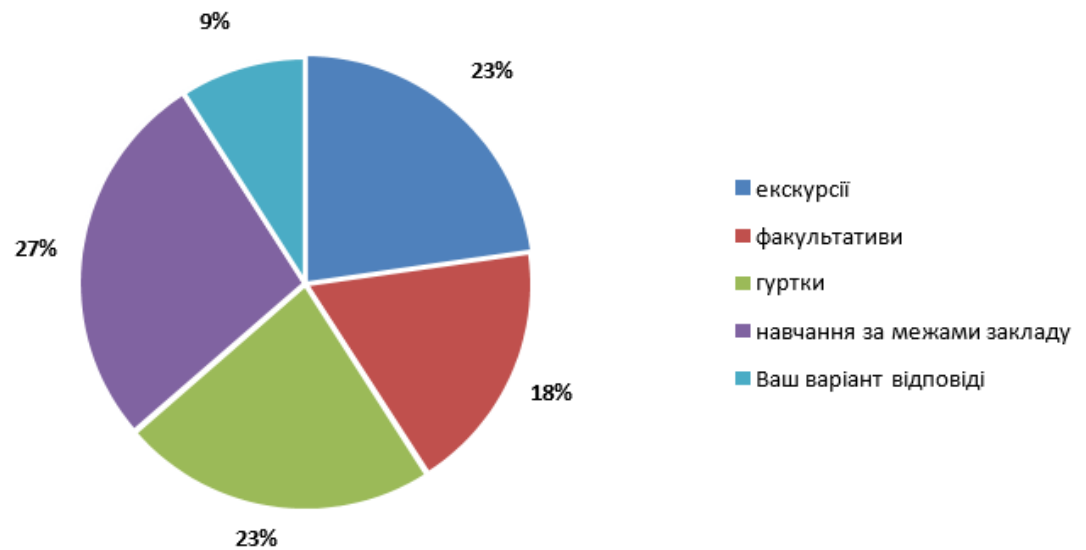

Рисунок 2.5 – Відповіді респондентів на питання «Якій формі організації додаткового навчання ви надасте перевагу?»

На питання «Чи хотіли би ви навчатися в гуртку професійного спрямування? Якому?» респонденти відповіли так (рис. 2.6):

Моя власна справа – 6 (29%)

Імідж юної леді – 7 (33%)

Сучасні матеріали та технології – 3 (14%)

Творча майстерня – 3 (14%)

Декоративно-прикладне мистецтво – 2 (10%)

Валяння вовни – 0 (0%)

Отже, аналіз результатів опитування учнів показав, що їх зацікавив тематичний гурток «Імідж юної леді».

Наступним етапом роботи стала розробка навчальної програми гуртка. Навчальна програма з позашкільної освіти – це нормативний документ, що визначає мету, завдання, зміст, обсяг, порядок, способи організації освітньої діяльності та вимоги до її результатів.

Чи хотіли би ви навчатися в гуртку професійного спрямування? Якому?

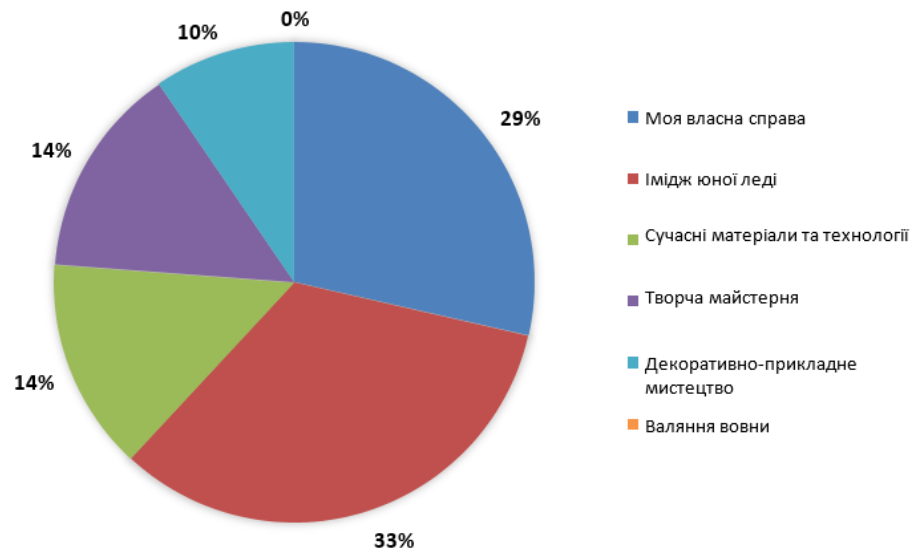

Рисунок 2.6 – Відповіді респондентів на питання «Чи хотіли би ви навчатися в гуртку професійного спрямування? Якому? (можете обрати декілька відповідей)»

Вимоги до оформлення таких документів викладені у Методичних рекомендаціях щодо змісту та оформлення навчальних програм з позашкільної освіти (лист ДНУ Інституту модернізації змісту освіти МОНУ від 16.08.2023 №21/8-1330) [65].

Мета навчальних програм з позашкільної освіти полягає у плануванні, організації й управлінні опануванням конкретним видом діяльності або навчальної дисципліни, розвитку особистості з урахуванням особливостей навчального процесу конкретного закладу та контингенту здобувачів освіти.

Структура навчальної програми є усталеною і містить такі елементи: пояснювальну записку, навчально-тематичний план, прогнозований результат, зміст програми, орієнтовний перелік обладнання, література, додатки (за потребою).

Розроблена програма гуртка «Імідж юної леді» базується на Навчальній програмі з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку

«Моделювання, конструювання та дизайн одягу», створеною під егідою Міністерства освіти і науки України [66] та з урахуванням Методичних рекомендацій ДНУ Інституту модернізації змісту освіти [65]. Вона спроектована на основі власних методичних розробок, спрямованих на оновлення змісту та якості позаурочної роботи з урахуванням інтересів та уподобань учнів П(ПТ)О. Зміст та засоби реалізації програми відповідають вимога щодо новизни та актуальності [6]. Навчальна програма «Імідж юної леді» наведена у Додатку Б.

У пояснювальній записці зазначаються цілі й завдання вивчення конкретного виду діяльності чи навчальної дисципліни, подається стисла характеристика її структури та окремих складників, перелік змістових ліній, розкриваються особливості організації вивчення програмового матеріалу. У пояснювальній записці Навчальної програми «Імідж юної леді» охарактеризована мета гуртка, що полягає у сприянні розвитку художньо-конструктивних здібностей, дизайнерських умінь і навичок, ключових компетентностей учнів, формування уміння створення та управління власним іміджем для успішної професійної діяльності.

Основні завдання програми полягають у формуванні таких компетентностей:

- пізнавальної, яка забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, що стосуються композиції одягу та іміджелогії;
- практичної, що сприяє оволодінню навичками створювати ефективний імідж, у т.ч. габітарний (зовнішній) імідж та управляти ним; технологіями самопрезентації, вміннями їх ефективного використання в процесі майбутньої професійної діяльності;
- творчої, що сприяє формуванню творчих здібностей, фантазії, формуванню стійкого інтересу до дизайну одягу, іміджелогії як перспективного напрямку професійної діяльності, розвитку просторового і логічного мислення;
- соціальної, що формує досвід активної дизайнерської діяльності та стимулює формування дизайнерського мислення.

Ключовим елементом навчальної програми є навчально-тематичний план, в якому зазначаються назви тем гурткових занять та кількість відведених на засвоєння теми годин. При цьому розподіл загальної кількості відведених на вивчення теми годин відбувається між теоретичним та практичним навчанням. Навчально-тематичний план гуртка «Імідж юної леді» наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 Навчально-тематичний план гуртка «Імідж юної леді»

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
Перше півріччя				
1	Вступ	2	-	2
2	Композиція костюма	2	4	6
3	Кольорознавство	2	4	6
4	Зорові ілюзії	2	4	6
5	Стильові рішення одягу	2	8	10
6	Сучасна мода	2	8	10
	Разом	12	28	40
Друге півріччя				
7	Іміджелогія: основні поняття	2	8	10
8	Структура іміджу людини	2	8	10
9	Побудова іміджу-образу	2	8	10
10	Габітарний імідж людини	2	8	10
11	Індивідуальний вибір стилю та форми одягу людини	2	12	14
12	Індивідуальний вибір кольорової гами одягу за визначеним кольоротипом людини	2	8	10
13	Макіяж як складова іміджу	2	4	6
14	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	16	56	72
	Всього	28	84	112

Навчальний матеріал «Змісту програми» може розподілятися за розділами й темами, за рівнями та роками навчання з деталізацією їхнього змісту та визначенням орієнтовної кількості годин на вивчення. Зміст навчального матеріалу програми може містити додаткові рубрики, які конкретизують цілі і завдання предмета вивчення, відображають його специфіку, роль та місце в системі підготовки здобувачів певного рівня освіти, формування особистості. Наприклад, такими рубриками є списки художніх творів, нормативно-правових актів і документів, картографічних матеріалів, переліки практичних і лабораторних робіт, демонстраційних дослідів, тематика екскурсій, лабораторного практикуму, дослідницьких та весняно-літніх робіт, а також об'єкти праці тощо [66].

Навчальна програма «Імідж юної леді» складається з двох розділів, перший – присвячений вивченню основ композиції костюму, а другий – націлений на знайомство учнів з основами іміджології та технологією створення і управління власним позитивним іміджем для успішної професійної діяльності [67].

Для створення програми «Імідж юної леді» обрано модульно-лінійний спосіб її побудови, сутність якого полягає в тому, що окремі частини навчального матеріалу утворюють неперервну послідовність тісно пов'язаних між собою ланок. Причому, новий матеріал базується на основі вивченого попередньо навчальному матеріалі і у тісному зв'язку з ним. Модульний принцип проявляється у формуванні розділів програми який формує цілісне уявлення про певну галузь знань.

Навчальні програми мають відповідати високому науковому рівню подачі інформації з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу, втілювати виховний потенціал, генерувати навчальний матеріал на основі фундаментальних положень сучасної науки, групувати його навколо провідних ідей і теорій, не містити складного і другорядного матеріалу, реалізувати міжпредметні зв'язки й ідею взаємозв'язку науки, практики і

виробництва, формувати вміння і навички вихованців з визначеного напряму діяльності [66]. Зміст розробленої навчальної програми «Імідж юної леді» базується на законах композиції, кольорознавства, теорії дизайну та іміджелогії, культурологічних концепціях та соціології особистості тощо [68, 69]. Фрагмент змісту навчальної програми подано на рис.2.7.

Зміст програми:
1 Вступ (2 год.)
<i>Теоретична частина.</i> Ознайомлення учнів з програмою роботи гуртка. Інструктаж з безпеки життєдіяльності.
2 Композиція костюма (6 год.)
<i>Теоретична частина.</i> Поняття композиції. Характеристика закономірностей та законів композиції. Основні елементи композиції: художній стиль, силует, форма, пропорції, колір, контраст, ритм в одязі, симетрія та асиметрія, художній образ, зорові ілюзії. <i>Практична частина.</i> Створення композиції на базі застосування основних законів композиції. Визначення підпорядкованості елементів композиції костюма і композиційних засобів задуму автора. Визначення засобів гармонізації композиції костюма.

Рисунок 2.7 – Зміст навчальної програми гуртка «Імідж юної леді»
(фрагмент)

Гурток «Імідж юної леді» можна віднесено до основного рівня кваліфікації, він сприяє розвитку інтересів вихованців, формують практичні вміння та навички, задовольняють потреби у професійній орієнтації. Навчальна програма розроблена терміном на 1 рік.

На основі вивчення академічних потреб та професійних інтересів учнів-майбутніх фахівців швейного профілю розроблена навчальна програма гуртка «Імідж юної леді», мета якого полягає у формуванні професійного спрямування учнів на майбутню професійну діяльність. Навчальна програма

гуртка «Імідж юної леді» розроблена відповідно до вимог, що висуваються МОНУ до такого виду документації. Отже, переходимо до проєктування занять гуртка на базі використання інноваційних форм, методів та технологій навчання.

2.2 Розробка майстер-класу для проведення гурткового заняття

Серед нестандартних занять вирізняється майстер-клас, як форма ефективного професійного навчання, під час якого провідний фахівець (Майстер) розповідає та демонструє як застосовувати на практиці нову технологію або метод. Принцип майстер-класу: «Я знаю, як це робити. Я навчу вас» [70]. На етапі планування майстер-класу визначається основна мета, досягненню якої підпорядковується заняття. Так, метою майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу» є формування цілісного розуміння іміджу як соціо-культурного явища, усвідомлення психологічних властивостей іміджу та опанування технології створення власного іміджу. Відповідно, завданнями майстер-класу будуть: вивчити структуру іміджу особистості та технологію його формування на основі досвіду майстра-педагога; навчитися створювати власний позитивний імідж в різних сферах діяльності.

Не існує єдиних вимог до структури майстер-класу, однак переважно заняття складається з таких компонентів: вступна частина (постановка цілей, мотивація); основна частина (засвоєння нових знань, умінь, компетентностей); рефлексія. При цьому, основна частина майстер-класу містить такі структурні елементи: теоретична частина, демонстрація практичних прийомів роботи. На етапі рефлексії учні виконують практичні завдання (робота в групах) та обговорюють досягнуті результати.

Під час підготовки до проведення майстер-класу Майстру слід письмово оформити власну методику виконання трудових прийомів, дій та рухів; розробити ілюстративно-методичні матеріали, що дозволить учасникам заняття у стислі часові межі зрозуміти сутність представленого досвіду. При цьому, доцільно використовувати різноманітні ілюстрації у вигляді схем, таблиць, моделей, ескізів, відео, що демонструють важливі фрагменти виконання практичних прийомів роботи Майстром тощо.

Проведення поелементного аналізу власного досвіду Майстром створює умови для послідовного знайомства з цим досвідом без руйнування його цілісності і, водночас, дозволяє проникнути в сутність, розуміти індивідуальний стиль професійної діяльності Майстра. Отже, реальне практичне завдання Майстра, який проводить заняття: знайти адекватні форми і способи представлення свого досвіду [71].

Вступна частина майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу» проводиться для оголошення теми заняття, мети і завдань, акцентування на основній її частині, планових результатах проведення майстер-класу; створення конструктивної атмосфери заняття. Для налагодження співпраці між учасниками майстер-класу, їх мотивування до активної участі у виконанні практичної частини Майстер проводить інтерактивне експрес-опитування щодо очікувань учасників від майстер-класу в режимі реального часу в програмі «Mentimeter» (рис. 2.8 та 2.9).

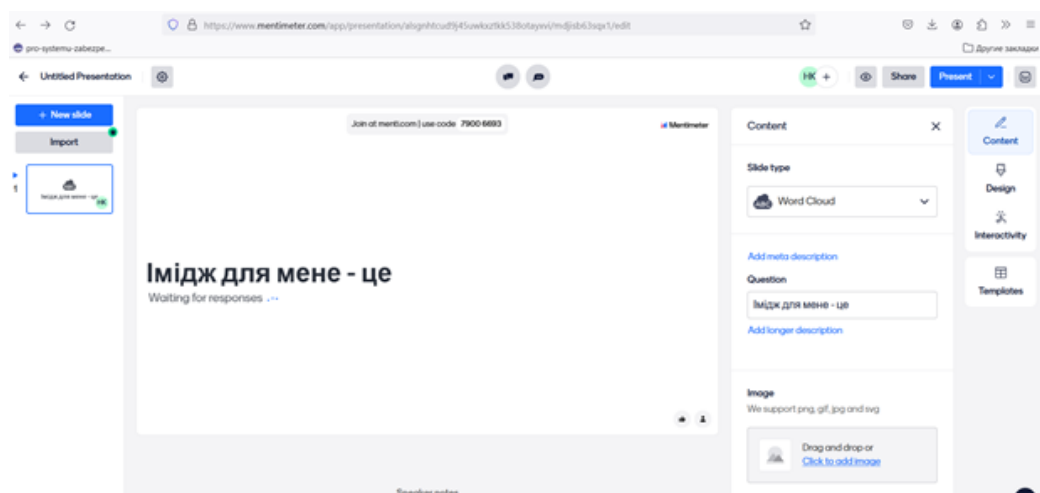

Рисунок 2.8 – Приклад використання програми «Mentimeter» (тип питання «Word Cloud») для інтерактивного опитування учнів гуртка в режимі реального часу

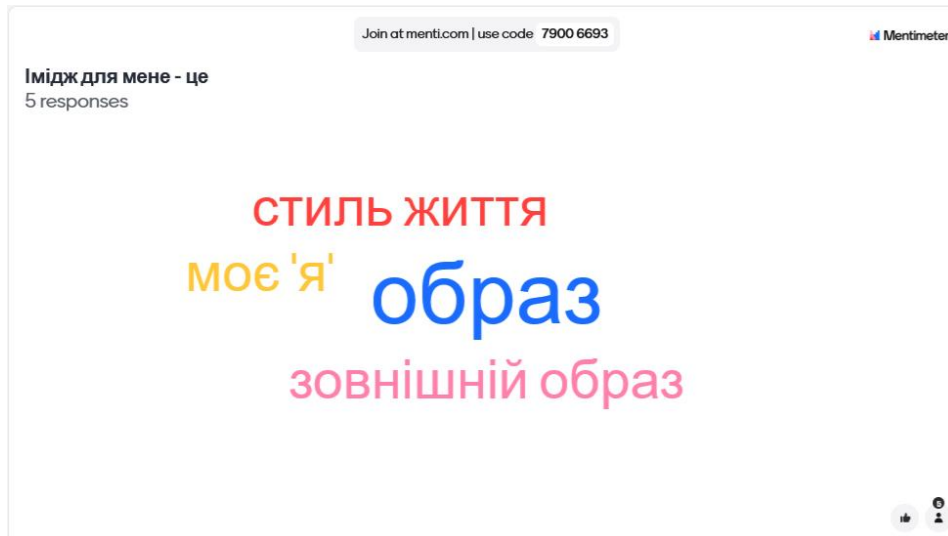

Рисунок 2.9 – Приклад відповідей учнів гуртка під час проведення вступної частини майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу»

Цільовий компонент розглядається дидактами як провідний у змісті структури навчальної діяльності, що у значній мірі впливає на самоорганізацію особистості. І хоча у традиційно організованому навчальному процесі визначення цілей є обов'язковим елементом, але не усі його суб'єкти мають змогу взяти участь у ньому, не враховуються особистісні цілі учнів [72]. Тому, визначення цілі та завдань майстер-класу є важливим елементом вступної частини заняття, воно має проводитися із залученням усіх учасників заняття. Презентаційні матеріали для проведення майстер-класу на тему «Технології формування власного позитивного іміджу» представлені в Додатку В.

Приклад представлення цілей та завдань майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу» наведено на рис. 2.10.

Для вирішення запланованих педагогом завдань заняття важливо розробити чіткий план проведення майстер-класу, визначити послідовність дій і часові межі їх реалізації. Усі завдання на майстер-класі мають бути виконані, відтак не слід ставити занадто багато завдань.

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ

Мета: формування цілісного розуміння іміджу як соціо-культурного явища, усвідомлення психологічних властивостей іміджу та опанування технології створення власного іміджу

Завдання:

- 1 Вивчити структуру іміджу особистості та технологію його формування на основі досвіду майстра-педагога
- 2 Навчитися створювати власний позитивний імідж в різних сферах діяльності

Рисунок 2.10 – Представлення цілей та завдань майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу»

Приклад ознайомлення учнів гуртка з планом проведення майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу» наведено на рис. 2.11.

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ

Теоретична частина (15 хв.)

- Презентація «Структура іміджу особистості та технологія його створення»

Практична частина (30 хв.)

- Аналіз складових іміджу особистості та надання рекомендацій щодо його покращення (на прикладі особи з числа учасника майстер-класу) (30 хв.)

Рефлексія (45 хв.)

- Самодіагностика психологічної компоненти власного іміджу
- Аналіз складників власного габітарного іміджу
- Обговорення в групах результатів самоаналізу власного іміджу
- Складання плану створення власного позитивного іміджу в різних сферах діяльності
- Презентація кращих робіт (Fame Lab)

Рисунок 2.11 – Ознайомлення учасників майстер-класу з планом його проведення

Теоретична частина майстер-класу знайомить учнів гурта з основними поняттями теми, а саме, «імідж», «структура іміджу», «іміджелогія», «іміджмейкінг», «іміджмейкінг» тощо (рис. 2.12).

ІМІДЖ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО СВІТУ. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Поняття «**імідж**» походить від лат. «*imago*», що пов'язане з латинським словом «*imitari*», тобто імітувати, або від слова «*image*», що в буквальному перекладі з англійської чи французької мови означає образ. Як правимо імідж пов'язують з відомою особою або річчю, який створюється засобами масової інформації, літературою, уявою або самим індивідом.

Особистий імідж характеризує систему уявлень про образ конкретної людини. Особистий імідж формується в нашій свідомості, у першу чергу, під впливом засобів масової інформації та стосується конкретної особистості.

Рисунок 2.12 – Теоретична частина проведення майстер-класу – вивчення основних понять

КЛАСИФІКАЦІЯ ІМІДЖУ ЗА РІЗНИМИ ОЗНАКАМИ

Типи іміджу за ознакою носія

- ✘ особистості
- ✘ корпоративний
- ✘ імідж товару

Рисунок 2.13 – Теоретична частина проведення майстер-класу – вивчення класифікації іміджу за різними ознаками

Ключовим контентом теоретичної частини заняття є характеристика іміджу особистості та його структурних елементів (рис. 2.14 а, б).

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІМІДЖУ

Зовнішній вигляд (портретні характеристики)	фізичні дані (зріст, вага, фігура); костюм (одяг, взуття, аксесуари); зачіска; манера поведінки і мови, жести, погляд і міміка; особливості голосу, запах
Іміджева символіка	ім'я; особисті символи (колір, числа, герб, логотип, марка); особиста атрибутика (деталі й ознаки зовнішнього вигляду, що повторюються); соціальні символи, або символи соціального престижу (гроші, статус у суспільстві, професія, посада, марка авто, вид спорту, якому надається перевага)
Соціально-рольові характеристики	репутація (громадська думка про людину, що ґрунтується на історії її життя, особисті досягнення); амплуа (соціальна роль, яку виконує людина); легенда (історія життя людини, представлена в іміджі); місія (соціально важливі цілі, корисність для суспільства)
Індивідуально-особистісні властивості	професійно важливі якості; домінуючі індивідуальні характеристики; стиль взаємостосунків з людьми; пропалаговані ідеї; базові цінності

а)

б)

Рисунок 2.14 – Теоретична частина проведення майстер-класу на тему – характеристика іміджу особистості та його структурних елементів

Дидактичні матеріали до проведення майстер-класу на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу подані у Додатку В.

Основну практичну частину майстер-класу педагог проводить як аналіз складових іміджу особистості (на прикладі особи з числа учасника майстер-класу) та надання рекомендацій щодо покращення індивідуального іміджу. Ця частина заняття проходить у формі покрокової демонстрації прийомів роботи з аналізу особистого іміджу людини та пошуку шляхів його покращення. Демонстрація може подаватися у вигляді слайд-шоу або низки фотографій, супроводжується відповідними коментарями, пов'язаними із застосуванням анонсованих у майстер-класі завдань.

Приклад проведення аналізу габітарного іміджу особистості з числа учасників майстер-класу представлений на рис. 2.15.

a)

	Ім'я Вік Зріст Вага	Христина 19 років 1.70 м 53 кг
	Тип конституції – астенічний Колір волосся – світло русий (пофарбований – чорний) Колір очей – зелений Тип шкіри - світлий	
		

б)

Рисунок 2.15 – Аналіз габітарного іміджу особистості (на прикладі особи з числа учасника майстер-класу)

Для визначення соціально-рольових характеристик іміджу особистості була проведена бесіда з особою, в результаті якої з'ясовано такі дані як соціальний статус (рівень освіти, матеріальний стан), сфера інтересів, уподобань, хобі, особисті досягнення, амплуа (соціальна роль, яку виконує людина), місія (соціально важливі цілі, корисність для суспільства). Для встановлення індивідуально-особистісних властивостей особистості попередньо була проведена психодіагностика особи та виявлені її окремі психологічних характеристик (темперамент, рівень комунікативності, рівень емоційного інтелекту, лідерські якості, ціннісні орієнтири тощо) [73].

Результати аналізу дозволили скласти психологічний портрет особистості. Результати аналізу соціально-рольових характеристик іміджу та індивідуально-особистісних властивостей особистості представлена на рис.2.16.

**ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ОСОБИСТОСТІ**

- ✘ **Тип темпераменту** сангвінік
- ✘ **Соціальний статус**
 - + Рівень освіти – перший (бакалаврський)
 - + Сфера професійних інтересів – дизайн
 - + Матеріальний стан - середній
- ✘ **Захоплення** макіяж, танці, спорт
- ✘ **Базові цінності** мир, справедливість, кохання, здоровий спосіб життя

Рисунок 2.16 – Результати аналізу соціально-рольових характеристик іміджу та індивідуально-особистісних властивостей особистості

Наступним етапом практичної частини майстер-класу став аналіз образу-іміджу особи на основі індивідуального гардеробу. Стиль одягу, що виражається через силует, матеріали, крій, колір, оздоблення та аксесуари, це форма самовираження особистості, її бажання презентувати себе в соціумі. Приклади аналізу стильових уподобань особи наведено на рис. 2.17.

**Стиль casual
(кежуал)**

**Преппі-стиль
«Золота молодь»**

Рисунок 2.17 – Приклад аналізу стильових уподобань особи

Отже, для фігури типу «прямокутник», яка характеризується приблизно однаковою шириною плечей, стегон і талії, рекомендується не обмежуватися лише «кежуал», а розширити стильові рішення за рахунок більш виразних – як то Бохо або етнічний (рис. 2.18).

Рисунок 2.18 – Приклади рекомендованих стильових рішень одягу для жіночої фігури типу «прямокутник»

Виконаний аналіз кольорових вподобань особистості дозволив виявити в гардеробі такі кольори чорний (основний), бежевий, червоний, голубий. Відтак, встановлено, що особа відноситься до холодного кольоротипу «Зима» (рис. 2.19).

Кольоротипу «Зима» характерний високий ступінь контрастності. Кольори чисті на основі синього та чорного. Однак, не слід обмежуватися тільки цими кольорами.

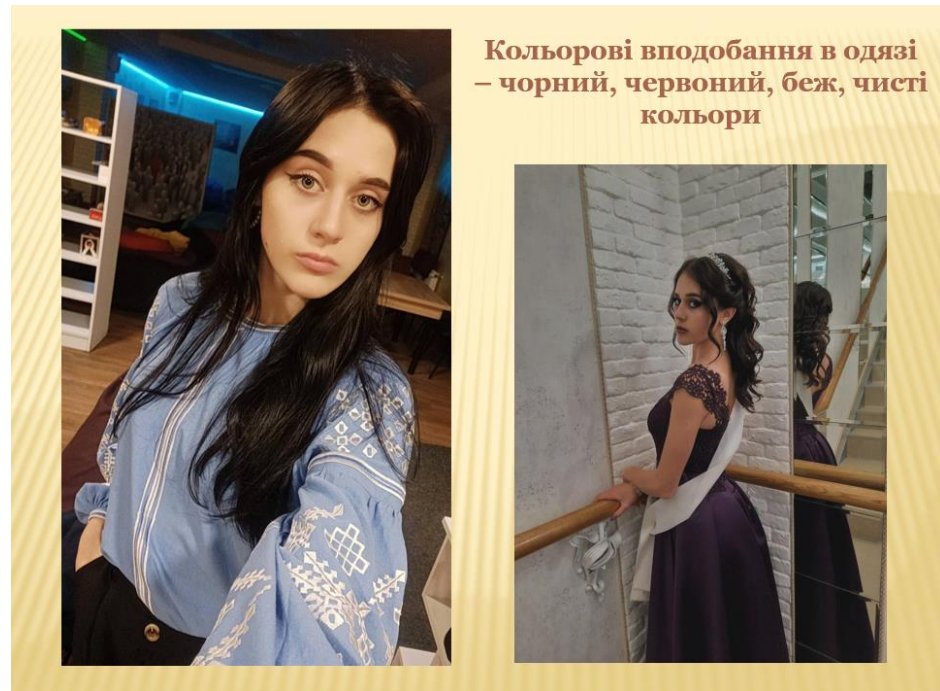

Рисунок 2.19 – Визначення холодного кольоротипу особи – «Зима»

З метою розширення кольорового спектру в одязі особі рекомендовано використовувати зимові кольори з відтінком льоду, прозорості: світлий рубін, прозорий сапфіровий тощо (рис. 2.20).

Рисунок 2.20 – Рекомендована гама кольорів для холодного кольоротипу особи «Яскрава зима»

Аналіз габітусі особи показав, що тип шкіри особи світлий, природній колір волосся – темно-русий, який дівчина фарбує у чорний колір. Відтак, типи повсякденного, вечірнього та сценічного макіяжу особи абсолютно відповідають її типажу (рис. 2.21).

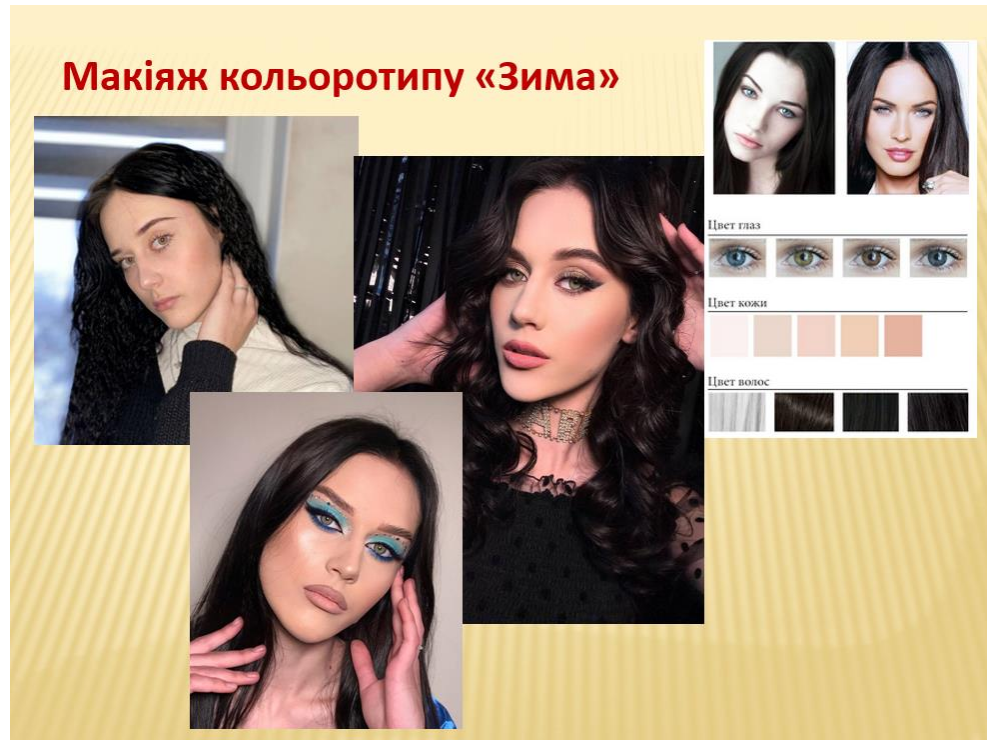

Рисунок 2.21 – Приклади різних типів макіяжу особи кольоротипу «Зима»

Хронометраж заняття дозволяє встановити час на формування певних умінь, анонсованих досвідом роботи педагога, кількість планових занять. Після демонстрації прийомів аналізу індивідуального іміджу особистості та способів його покращення Майстер пропонує самостійно проаналізувати складові власного іміджу та запропонувати шляхи його удосконалення. На етапі рефлексії учні виконують практичні завдання (робота в групах) та обговорюють досягнуті результати. Не припустимо при проведенні майстер-класу обмежуватися лише дистанційним показом технології.

На заключному етапі заняття слід провести обговорення результатів проведення майстер – класу, що містить питання Майстру і стислий обмін

досвідом його учасників. Майстер, враховуючи побажання аудиторії, рекомендує літературу, інтернет джерела для отримання додаткової інформації з теми, інформує як можна опанувати професію іміджмейкера.

Отже, застосування майстер-класів для організації гурткових занять з означеної тематики показав їх ефективність та висвітлив переваги: інтерактивність, індивідуальний підхід до учасників заходу, опанування системи знань та умінь під керівництвом досвідченого майстра, досягнення результатів навчання у досить стислі часові межі, формування спрямованості на набуття різноманітних компетентностей, стійкого інтересу до професії тощо.

2.3 Експериментальна перевірка ефективності впровадження програми гуртка як форми формування професійної спрямованості учнів закладів П(ПТ)О

Заключним етапом підготовки навчальної програми гуртка до реалізації в умовах закладу П(ПТ)О є її оцінювання експертами в освітній галузі за низкою критеріїв, що схарактеризовані у документах ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОНУ та Державної служби якості освіти України [74, 75].

Згідно з вимогами [74] навчальна програма має містити такі структурні елементи: титульний аркуш; пояснювальна записка; навчально-тематичний план; зміст програми; прогнозований результат; список джерел; орієнтовний перелік обладнання (за потреби); додатки (за потреби). Розроблена навчальна програма гуртка «Імідж юної леді» складена відповідно до зазначених вимог, в ній наявні усі перераховані компоненти [76].

Спроектвана навчальна програма націлена на виконання низки функцій в освітньому процесі закладу П(ПТ)О, а саме:

- нормативну (унормовувати діяльність педагога у сфері позаурочної роботи з учнями);
- цілевизначення (визначає мету, завдання, результати навчання, які мають досягнути учні);
- процесуальну (визначає послідовність засвоєння елементів змісту, організаційні форми і методи, засоби й умови навчання учнів);
- оцінювальну (визначає рівні засвоєння змісту програми, об'єкти контролю та критерії оцінювання рівня навчальних досягнень учнів) [77].

Актуальність теми гуртка для майбутніх працівників швейної галузі, що поєднує класичні знання композиції костюма (елементи композиції, кольорознавство тощо) з новітніми підходами до їх використання у сфері налагодження конструктивної комунікації людини в соціумі, створення власного позитивного іміджу для успішної професійної діяльності, очевидна.

Самоаналіз програми гуртка «Імідж юної леді» показав, що вона відповідає принципу, що висуваються до навчальних програм для позашкільної освіти – прогностичності, що полягає у відображенні в цілях та плані роботи скерованість на майбутнє. Саме скерованість на перспективну сферу можливої майбутньої професійної діяльності – іміджмейкерство дає підстави стверджувати, що програма відповідає вимогам прогностичності.

Принцип раціональності та реалістичності передбачає дотримання правил визначення таких цілей та засобів досягнення результатів в навчальній програмі, які враховують наявні ресурси та дозволяють досягнути максимальної ефективності роботи з учнями, відповідність мети запропонованим для її досягнення засобам. В умовах закладів П(ПТ)О швейної галузі функціонування гуртка «Імідж юної леді» як ніде краще буде забезпечено усім необхідним обладнанням та інструментами.

Принцип цілісності навчальної програми нами дотриманий у повному обсязі оскільки другий розділ, присвячений знайомству з основами іміджелогії, повністю базується на навчальному матеріалі розділу №1, в якому учні вивчають основи композиції костюму та закони моди. Обидна

розділи програми складають цілісну систему знань і не можуть бути вилучені без порушення логіки викладання навчального матеріалу.

Навчальна програма гуртка «Імідж юної леді» створена відповідно до принципу інтегрованості знань, що відповідає традиційним формам вивчення інтегрованих курсів, які охоплюють зміст різних галузей знань як то композиція костюма, мода, іміджологія тощо.

Принцип варіативності проявляється у створеній навчальній програмі у можливості досягнення результату різними шляхами, наприклад, розділ зі створення власного іміджу особистості може бути, при необхідності, замінений на модуль «Іміджмейкер як сучасна професія у сфері моди».

Коригованість є важливим принципом при створенні навчальної програми, для його досягнення було передбачено механізм моніторингу задоволеністю роботи гуртка здобувачами освіти шляхом їх періодичного анкетування та швидкого реагування на рекомендації. Розроблення способів перевірки кінцевих і проміжних результатів навчання в межах гуртка дало можливість забезпечити прогнозування результатів та дотриматися принципу контрольованості. Для дотримання цього принципу запропонована анкета моніторингу реалізації навчальної програми гуртка її учнями, зміст якої представлений у Додатку Г.

Для дотримання принципу прогностичності при створенні навчальної програми гуртка, згідно з теорією прогнозування, ми доповнили методами індивідуального і колективного експертного опитування. Типовим прикладом індивідуальної оцінки є інтерв'ю, анкетування, співбесіда [78]. Відтак, для проведення оцінювання створеної навчальної програми гуртка «Імідж юної леді» нами було розроблена анкета, призначена для опитування педагогів-експертів, які мають досвід проведення гурткової роботи зі здобувачами освіти. Зміст анкети наведено у Додатку Д.

В оцінюванні проекту навчальної програми гуртка взяли участь 7 педагогів закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти м. Хмельницького, стаж роботи яких у сфері освіти коливається

від 5 до 43 років. При цьому гуртковою роботою займаються усі опитані експерти впродовж 1-30 років. Отже, можна стверджувати, що респонденти є обізнаними з проблематики опитування.

Структура анкети містить три частини. Вступна частина побуджає респондентів до об'єктивних відповідей на запитання анкети та гарантує анонімність анкетування (рис. 2.22).

Рисунок 2.22 – Вступна частина анкети для оцінювання якості проєкту навчальної програми гуртка «Імідж юної леді»

На питання про актуальність тематики гуртка «Імідж юної леді» усі респонденти дали стверджувальну відповідь (рис.2.23).

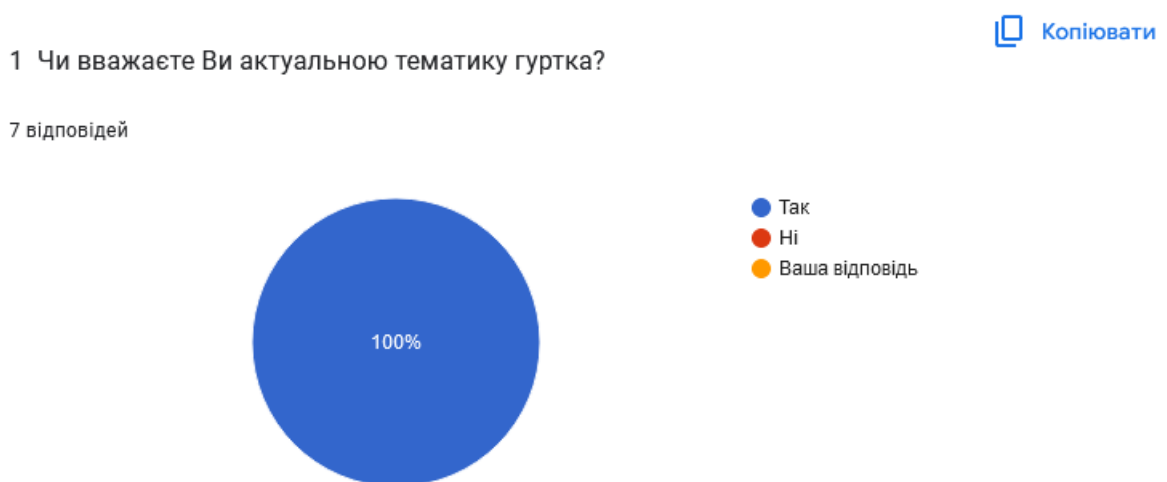

Рисунок 2.23 – Відповіді респондентів на питання «Чи вважаєте Ви актуальною тематику гуртка?»

Підтримку експертів отримала тривалість, на яку розрахована реалізація програми – один рік. Шість респондентів (87,%) вважають, достатнім обсяг навчальної програми (112 год.) (рис. 2.24).

Рисунок 2.24 – Відповіді респондентів на питання «Чи достатнім, на Вашу думку, є обсяг навчальної програми для досягнення мети гуртка?»

Одностайну підтримку отримала тематика навчальної програми меті та назві гуртка. Усі респонденти відповіли стверджувально (рис. 2.25).

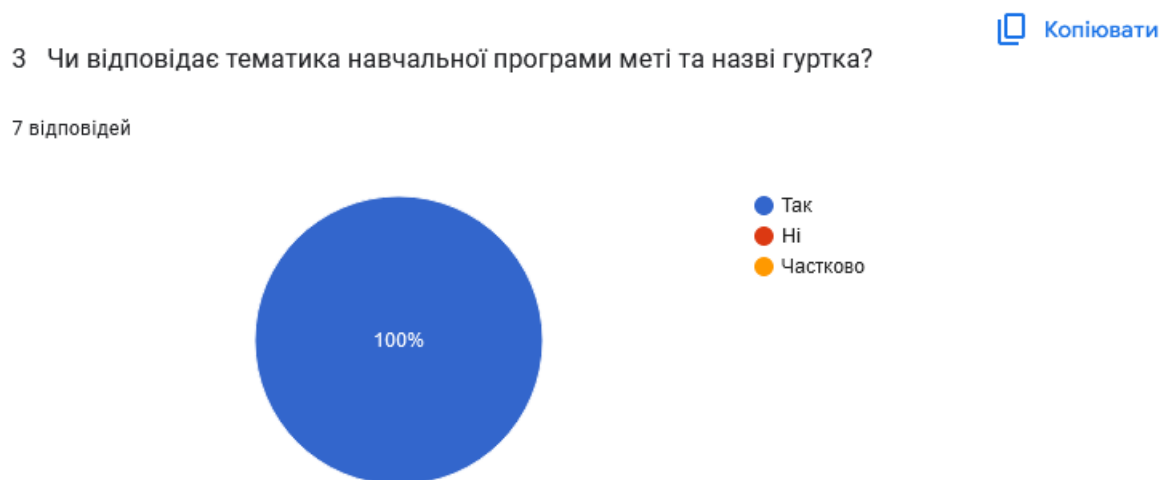

Рисунок 2.25 – Відповіді респондентів на питання «Чи відповідає тематика навчальної програми меті та назві гуртка?»

Експерти погодилися з автором навчальної програми гуртка щодо обраної логічності вивчення тем (рис. 2.26).

Рисунок 2.26 – Відповіді респондентів на питання «Чи логічно є послідовність вивчення тем у навчальній програмі?»

Водночас, на питання щодо співвідношення теоретичного та практичного навчання думки респондентів поділилися так: оптимальним його вважає 5 експертів (71,4%), таким, що потребує оптимізації – 2 експерти (28,6%). У бесідах з експертами з'ясовані чинники, що вплинули на їх відповіді – переконання, що для вивчення навчального матеріалу другого розділу програми, присвяченого основам іміджелогії, слід виділити більше теоретичних годин, оскільки сфера знань для учнів є складною і незнайомою (рис. 2.27).

5 Чи оптимальним, на Вашу думку, є співвідношення теоретичного і практичного навчання за програмою?

 Копіювати

7 відповідей

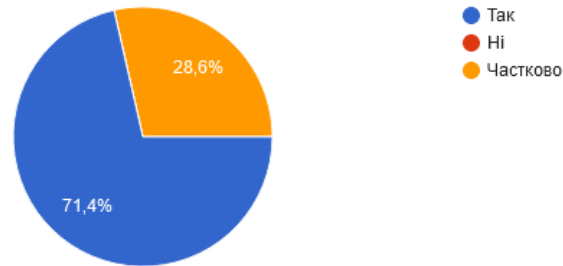

Рисунок 2.27 – Відповіді респондентів на питання «Чи оптимальним, на вашу думку, є співвідношення теоретичного та практичного навчання за програмою?»

На питання «Чи відповідає навчальна програма віковим можливостям учнів?» два експерти (28,6%) відповіли «ні» (рис. 2.28). Вони пояснили свою позицію застерегами, що попри популярність тематики іміджології серед молоді, тема складна для усвідомлення, базується на знання психології, соціології тощо, відтак можуть виникати труднощі при її вивченні учнями молодших курсів. Було запропоновано комплектувати групи з учнів старших курсів.

6 Чи відповідає навчальна програма віковим можливостям учнів ?

 Копіювати

7 відповідей

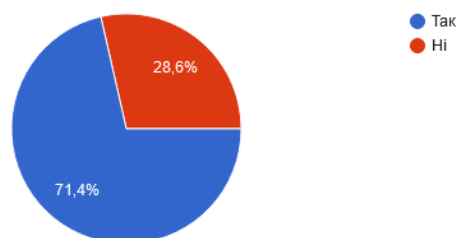

Рисунок 2.28 – Відповіді респондентів на питання «Чи відповідає навчальна програма віковим можливостям учнів?»

Респонденти погодилися з думкою, що розроблена навчальна програма гуртка відповідає принципу інтегрованості знань. Усі відповіді стверджувальні (100%) (рис. 2.29).

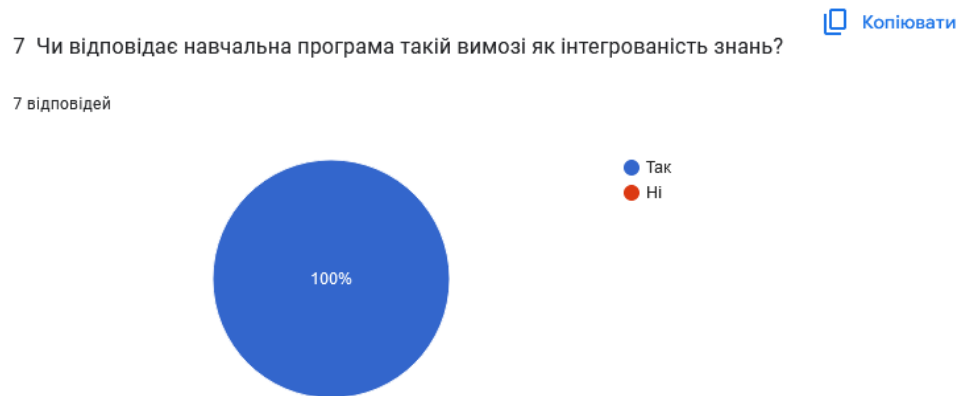

Рисунок 2.29 – Відповіді респондентів на питання «Чи відповідає навчальна програма такій вимозі як інтегрованість знань?»

Рекомендації автору проекту навчальної програми гуртка «Імідж юної леді» містили низку тем, якими доцільно доповнити зміст: здоров'я і краси, догляд за волоссям, догляд за обличчям, аксесуари як доповнення до іміджу та ін.

Демографічна частина анкети містила питання щодо назви навчального закладу, стажу роботи в освітній галузі, посаді та досвіду проведення гурткової роботи. Фрагмент відповідей на питання демографічної частини анкети навалено на рис. 2.30.

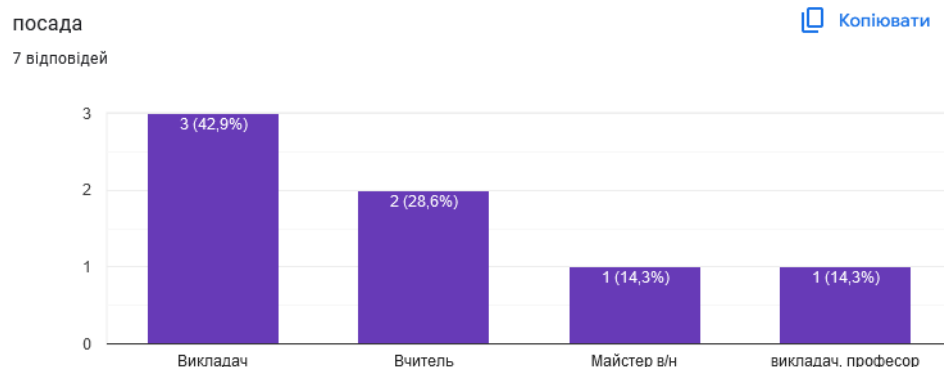

Рисунок 2.30 – Відповіді респондентів на питання демографічної частини анкети (фрагмент)

Отже, провівши оцінювання якості проєкту навчальної програми гуртка на тему «Імідж юної леді» можна зробити висновки, що спроектована програма відповідає усім вимогам, що висуваються до таких документів. Навчальна програма гуртка створена на базі принципів актуальності тематики, цілісності змісту, раціональності та реалістичності запланованих результатів навчання, прогностичності тощо. З метою дотримання принципу коригованості навчальної програми розроблена анкета для опитування учнів гуртка щодо проміжних результатів навчання та задоволеності якістю реалізації програми.

Проєкт навчальної програми отримав схвальну оцінку серед експертів в галузі освіти, які мають досвід організації гурткової роботи. Висловлені зауваження та рекомендації будуть враховані у подальшій роботі над удосконаленням навчальної програми.

ВИСНОВКИ

В результаті виконання кваліфікаційної роботи було виконано усі поставлені завдання:

– з'ясована сутність поняття «професійна спрямованість», яке вважається дидактами одним з важливих елементів психологічної структури особистості та характеризує сферу потреб і інтересів, що пов'язані з професією та професійною діяльністю людини. Відзначено, що професійна спрямованість відіграє важливу роль у підготовці здобувачів освіти закладів П(ПТ)О, оскільки визначає мотивацію оволодіння професійною діяльністю, індивідуальний стиль та ефективність її виконання;

– схарактеризовані складові професійної спрямованості здобувачів освіти які переважною більшістю педагогів представляються низкою компонентів (когнітивний, емоційний, діяльнісний або поведінковий, мотиваційний). Досліджені шляхи формування складових професійної спрямованості майбутніх фахівців, а саме, роз'яснювальна робота щодо значущості обраної професії, переконання здобувачів у можливості оволодіти нею; організація навчально-виховного процесу із урахуванням вимог майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти, позитивна мотивація вибору фаху та його опанування, різноманітна позакласна робота, у т.ч. гурткова. Висвітлені традиційні та нестандартні інноваційні форми проведення гурткових занять (екскурсії, дидактичні та рольові ігри, конкурси, семінари, конференції тощо), відзначено використання педагогами активних методів та інтерактивних технологій навчання. Наголошено, що однією з дієвих форм проведення нестандартних занять є майстер-класи, які дозволяють продемонструвати учням П(ПТ)О найефективніші методи, прийоми, форми професійної діяльності з фаху. Проведений аналіз досвіду використання гуртків для формування професійного спрямування учнів П(ПТ)О показав, що поряд з традиційними видами та формами організації

гурткової роботи вітчизняні заклади освіти, за підтримки держави, застосовують інноваційні підходи щодо налаштування учнів на продуктивну працю у сфері обраної професії шляхом створення нових структурних підрозділів як навчально-практичні центри, центри кар'єри тощо;

– на основі вивчення професійних інтересів та академічних потреб учнів закладу П(ПТ)О розроблена навчальна програма гуртка «Імідж юної леди», метою якого є формування професійного спрямування учнів на майбутні професії швейного профілю. Навчальна програма розроблена відповідно до вимог, що висуваються МОНУ до такого виду документації, з дотриманням принципів створення програм гуртків, а саме, актуальності тематики, цілісності змісту, раціональності та реалістичності запланованих результатів навчання, прогностичності, коригованості, прогностичності тощо.

Проект навчальної програми отримав схвальну оцінку серед експертів в галузі освіти, які мають досвід організації гурткової роботи. Висловлені зауваження та рекомендації будуть враховані у подальшій роботі над удосконаленням навчальної програми;

– розроблений сценарій майстер-класу для проведення гурткового заняття на тему «Технологія формування власного позитивного іміджу» підтвердив думку, що застосування майстер-класів для організації гурткових занять є досить ефективним та має певні переваги: інтерактивність, індивідуальний підхід до учасників заходу, опанування системи знань та умінь під керівництвом досвідченого майстра, досягнення результатів навчання у досить стислі часові межі, формування стійкого інтересу до професії та спрямованість на набуття професійних компетентностей тощо.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Професійна орієнтація у Новій українській школі: за результатами реалізації Програми «EU4Skills», 2020. – 36 с.
2. Про Концепцію державної системи професійної орієнтації населення. Постанова КМУ від 27 січня 1994 р. № 48 [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF#Text> (дата звернення 01.09.2023).
3. Планування й розвиток професійної кар'єри учнівської молоді у системі професійно-технічної освіти: навчальний посібник / [С. В. Алексєєва, Л. М. Єршова, Д. О. Закатнов, В. Т. Лозовецька, В. Ф. Орлов]; за ред. Д. О. Закатнова. – Житомир: «Полісся», 2018. – 186 с.
4. Козловська А. Сучасні підходи до профорієнтаційної роботи в закладах професійної (професійно-технічної) освіти // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андросук [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – С. 120-121.
5. Москалець В.П. Психологія особистості : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. –364 с.
6. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посіб. / В.В. Рибалка. – К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. – 220 с.
7. Трофімов Ю.Л. Психологія : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук, Т.С. Кириленко, Т. С. Кудріна, П.С. Перепелиця, М.І. Алексєєва, О.В. Рудоміно-Дусятська. – К. : Либідь, 2001. – 558 с.
8. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості: Навч. посібник. – К., І ЗМН, 1996. – 236 с..

9. Теклюк В.М. Психологія: курс лекцій [Електронний ресурс]. – Київ : НУБіП Україна, 2022. URL: psychpersonality.pnp.u.edu.ua/article/view/227327/227347 (дата звернення 1.12.2023).

10. Яворська-Ветрова, І. В. Види спрямованості особистості: аналіз особливостей / І. В. Яворська-Ветрова // Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості : зб. наук. праць за матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 30 вересня – 01 жовтня 2021 р.) [Електронний ресурс] / ред. колегія : І. Р. Крупник, О. Є. Блинова, Н. І. Тавровецька (відп. за випуск) та ін. – Херсон : ФОП Вишемирський В.С., 2021. – С. 339-342.

11. Мась Н.М. Дослідження факторів формування професійної компетентності майбутніх військових психологів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. 2009. Вип. 22. С. 49-54.

12. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної спрямованості : навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2003. 136 с.

13. Прядун В.О. Поняття професійної спрямованості майбутнього вчителя математики. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/228635402.pdf> (дата звернення 1.12.2023).

14. Іонова І. М., Полянничко А. О. Теоретико-методичні основи професійної спрямованості майбутніх соціальних працівників http://baltijapublishing.lv/download/monograph/colmomo_ped/11.pdf

15. Тихолаз С.І. Педагогічні умови розвитку професійної спрямованості студентів вищих медичних навчальних закладів : Дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук за спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця , 2011. – 258 с/

16. Яремчук С.В. Формування професійно-психологічної спрямованості особистості майбутнього вчителя: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Яремчук Софія Володимирівна. – К., 1999. – 216 с.

17. Тимошко Г.В. Дослідження професійної спрямованості студентів магістрантами /Г.В. Тимошко // Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури. –2011. – Вип. 2 (88). – С. 3–6.
18. Шевченко Л. М. Професійна спрямованість: методологічний аспект / Л.М. Шевченко // Науковий вісник. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 204–215.
19. Черняк Н. О. До питання формування професійної спрямованості майбутніх фахівців // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля – Дніпро, 2014. –№ 2 (8). – С. 87-91.
20. Дідух М. М. Професійна спрямованість як динамічна якість особистості URL: <https://psychped.naiu.kiev.ua/index.php/psychped/article/view/1409/1408> (дата звернення: 1.12.2023).
21. Іванченко Є. А. Дослідження щодо виявлення професійної спрямованості студентів та результати її формування в системі інтерактивної професійної підготовки майбутніх економістів / Є.А. Іванченко // Наука і освіта. – Одеса, 2009. – № 10. – С. 123–129.
22. Психологія і педагогіка військових колективів: навчальний посібник/В.О.Ананьїн, В.В. Горлинський,О.О. Пучков,О.В. Уваркіна; за ред. В. О. Ананьїна;: ІСЗЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ Вид-во «Політехніка», 2021.274с.
23. Філософський енциклопедичний словник. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.
24. Матяж С.В.Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості / С.В. Матяж, А.О. Березянська // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Сер. : Соціологія. – 2013. – Т. 225, Вип. 213. – С. 27-30.
25. Шерман М.І. Професійна спрямованість фахівців: дефініції та структура в педагогічному дискурсі: збірник наукових праць «Педагогічні

науки» Херсонського державного університету. – Херсон, 2019. – №88. – С. 162-168.

26. Кокурн О.М. Особливості формування професійної спрямованості та компетентності майбутніх фахівців професій типу «людина-людина» // Наук. записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України / За ред. академіка С.Д. Максименка. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Вип. 39. – С. 183 – 198.

27. Яновська Т.А. Особливості професійної спрямованості майбутніх педагогів // Психологія і особистість. 2021. № 1 (19). – С.238-254.

28. Хом'юк І.В. Шляхи формування професійної спрямованості. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/4557/3960> (дата звернення: 1.12.2023).

29. Ніконенко Т. В. Технологія контекстнонавчання у вищій педагогічній школі як психолого-педагогічна проблема // Проблеми та перспективи розвитку освіти: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17–18квітня 2015 р. Херсон: Гельветика, 2015. С. 70–74.

30. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник /М.М. Фіцула. – К., 2000. – 267 с.

31. Локшина О.І. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя: оновлене бачення 2018 року. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718031/1/3.pdf> (дата звернення 1.12.2023).

32. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (Text with EEA relevance) (2018/C 189/01). URL: [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&rid=7](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&rid=7) (дата звернення 1.12.2023).

33. Грищенко С. М. Формування професійної спрямованості навчального процесу та оцінка якості підготовки майбутнього інженера / Грищенко С. М. // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Додаток 1 до Вип. 27, Том VII (40) : Вища освіта в Україні у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору. – К. : Гнозис, 2012. – С. 589-598.

34. Грищенко С. М. Формування професійної спрямованості навчального процесу ВНЗ на основі інтерактивних інформаційних технологій/Світлана Грищенко // Медіаосвіта: європейський досвід та українські перспективи в контексті шкільної та післядипломної педагогічної освіти: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. – Чернігів : Ієрогліф, 2013. – С. 45-48.

35. Красильникова Г.В., Дрозіч І.А. Організація навчального процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на основі модульно-компетентісного підходу // Сучасна наука: стан, проблеми, перспективи : матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Старобільськ, 14-15 квітня 2020 р.). – Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. – С.20-22.

36. Організація гурткової роботи в ПТНЗ / Методичні рекомендації для керівників гуртків професійно-технічних навчальних закладів. – Ужгород, 2015. – С. 32.

37. Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів URL: <http://www.bht.edukit.kherson.ua/Files/downloads/%D0>

38. Дейдиш Л. Навчальна програма в позашкільній освіті [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://surl.li/nyjxh>

39. Петрова Ю. Г. Нестандартні форми і методи проведення гурткових занять.

40. Методологія контролю в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Методичні рекомендації / М.Є Скиба, Г.В. Красильникова, В.І. Бегняк, О.В. Пащенко. – Хмельницький: ХНУ, 2005. – 66 с.

41. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоєва С.О.; НАПН України; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.

42. Інноваційні педагогічні технології : посібник / За ред. О. І. Огієнко; Авт. кол.: О. І. Огієнко, Т. Г. Калюжна, Ю. С. Красильник, Л. О. Мільто, Ю. Л. Радченко, К. В. Годлевська, Ю. М. Кобюк. – К., 2015. – 314 с.
43. Нетрадиційні форми методичної роботи . Майстер-клас як одна із форм професійного навчання педагогів [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://surl.li/nyjnd>
44. Кірсанова О. В. Майстер-клас як групова форма підготовки майбутніх вчителів початкових класів [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://surl.li/nyjlg>
45. Кравчук-Літвін Н.О. Гурткова робота. Методичні рекомендації. [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://school3sarny.e-schools.info/pages/gurtkova-robota-metodichn-rekomendats> (дата звернення: 1.12.2023).
46. Центр професійно-технічної освіти м. Житомир [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://cpto.zt.ua/141-2/contacts/> (дата звернення: 1.12.2023).
47. Гурткова робота. ДНЗ Ужгородського Центру професійно-технічної освіти [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://www.dnzucpto.com.ua/gurtkova-robota> (дата звернення: 1.12.2023).
48. Дніпровський центр професійної освіти [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://dcpro.dp.ua/gallery/> (дата звернення: 1.12.2023).
49. Київське вище професійне училище деревообробки [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://surl.li/nypzd> (дата звернення: 1.12.2023).
50. Вище професійне училище м. Львова [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://vpu29.lviv.ua/pupils-teachers/mugs/> (дата звернення: 1.12.2023).
51. Рівенський центр професійно-технічної освіти сервісу та дизайну [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: https://rcptosd.rv.ua/?page_id=447 (дата звернення: 1.12.2023).

52. ДНЗ «Хмельницький центру професійно-технічної освіти сфери послуг» [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://www.dbsp.km.ua/> (дата звернення: 1.12.2023).

53. Методичні матеріали Хмельницького палацу творчості дітей і юнацтва. – Хмельницький, 2023. – 5с.

54. Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів: Інститут модернізації змісту освіти МОНУ [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/navchalni-programi> (дата звернення: 1.12.2023).

55. Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку «Валяння вовни» Корнієнко А.В. https://zpo.ucoz.ua/Programu/_Estetichnu/valjannja_vovni.pdf

56. Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку «Моделювання, конструювання та дизайн одягу» С.М. Лагутіна <https://cprs.kiev.ua/upload/iblock/665/665eac9644a47c33976fdf01ca217786.pdf>

57. Навчально-практичний центр сучасних швейних технологій і дизайну. Сайт комунального закладу «Хустський професійний ліцей сфери послуг» Закарпатської обласної ради [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://surl.li/cgbhy> (дата звернення: 1.12.2023).

58. Навчально-практичний центр сучасних швейних технологій і дизайну ДНЗ «Хмельницький центр ПТО сфери послуг». [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://www.dbsp.km.ua/spivpratsia/npts-shveinykhtekhnolohii-ta-dyzainu/npc-nwes.html> (дата звернення: 1.12.2023).

59. Бондар А. Я., Лавриненко Д.Г.. Консультування як засіб формування професійної спрямованості особистості в професійній освіті. URL: <https://ap.uu.edu.ua/article/571> (дата звернення: 1.12.2023).

60. Красильникова Г.В., Козловська А.С., Фісюк А.Б. Сучасні механізми професійної орієнтації в ЗП(ПТ)О // Сучасні світові тенденції розвитку науки, освіти, технологій та суспільства : збірник тез доповідей

міжнародної науково-практичної конференції (Кропивницький 28 червня 2023 р.) Кропивницький: ЦФЕНД, 2023. – С.12-14.

61. Центр професійної кар'єри на базі Хмельницького професійного ліцею [Електронний ресурс]. Доступ до ресурсу: <http://proflicey008.km.ua/93.html> (дата звернення: 1.12.2023).

62. Березівська Л. Принцип індивідуального підходу до учнів у творчій спадщині В. О. Сухомлинського і О. А. Захаренка. URL: https://lib.iitta.gov.ua/704523/1/Ipa_2010_1_6.pdf (дата звернення: 1.12.2023).

63. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : [метод. рек.] / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. – 106 с

64. Лукіна Т.О. Технологія розробки анкет для моніторингових досліджень освітніх проблем: Методичний посібник. URL: <https://core.ac.uk/reader/32304920> (дата звернення: 1.12.2023)

65. Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм позашкільної освіти : лист ДНУ Інституту модернізації змісту освіти МОНУ від 16.08.2023 №21/8-1330. : <http://surl.li/oiltz>

66. Програми МОНУ: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

67. Програма роботи гуртка: <http://education-ua.org/ru/articles/1379-navchalna-programa-vpozashkilnij-osviti>

68. Рисунок та основи композиції [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти освітньо-професійної програми «Технології легкої промисловості» галузь знань 18 Виробництво та технології спеціальності 182 Технології легкої промисловості денної форми навчання / уклад.

Г.П. Іванченко. – Луцьк : ТК Луцького НТУ, 2019. – 136 с.

69. Барна Н.В. Іміджологія: Навч.посіб.для дистанційного навчання/За наук. ред. В. М. Бебика.— К.: Університет «Україна», 2008.—217с

70. Як провести майстер-клас / О.В. Гришаєва. Дніпропетровськ. – НМЦПТО у Дніпропетровській області, 2012. – с.15.

71. Методичні рекомендації з підготовки та проведення майстер – класу: <http://surl.li/oileu>

72. Лісниченко А. П. Цілепокладання як фактор ініціювання самоорганізації майбутніх учителів у навчальній діяльності / А. П. Лісниченко // Наука і освіта. – 2008. – № 1-2 (січень-квітень). – С. 61-64.

73. Тести: <https://onlinetestpad.com/ua/tests/psychological>

74. Про методичні рекомендації щодо змісту та оформлення навчальних програм позашкільної освіти : лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОНУ від 16.08.2023 №21/8-1330.

75. Про методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти та самооцінювання освітніх та управлінських процесів у закладах позашкільної освіти: наказ Державної служби якості освіти України від 01.08.2022 № 01-10/75. URL: <https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Metodichni-rekomendacii-ZPO-samoocinyuvannya.pdf> (дата звернення 1.12.2023).

76. Навчальна програма гуртка для учнів закладів П(ПТ)О швейного профілю «Імідж юної леді» / укл. Козловська А.С., під заг. ред. Красильникової Г.В. – Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2023. – 10 с.

77. Методичні рекомендації управління освіти і науки виконкому Криворізької міської ради щодо розроблення, затвердження та використання у загальноосвітніх навчальних закладах навчальних програм з позашкільної освіти: <https://svetlanakostren.wixsite.com/vihovna/grafik-gurtkiv> (дата звернення 1.12.2023).

78. Андрієвський, Б. М. Прогностичність як критерій ефективності педагогічних технологій / Б. М. Андрієвський // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / [редкол.: Козубовська І.В. (гол. ред.) та ін.]. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. – Вип. 23. – С. 9–11.

79. Хавкіна Л. М. Іміджелогія : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика» / Л. М. Хавкіна. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 64 с.

80. Калениченко Р.А. Психологія іміджу. Навч. посіб. – К.: КиМУ, 2008. –102 с.

81. Бугрим В. В. Іміджологія / Іміджмейкінг: навчальний посібник. –К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. –250 с.

ДОДАТОК А

Анкета визначення професійних інтересів учнів

Шановні учні! Просимо Вас дати відповіді на питання анкети щодо Ваших професійних інтересів. Розраховуємо на Ваші відверті відповіді. Результати анкетування будуть використанні для створення різноманітних гуртків в закладі освіти.

1 Чи свідомим є вибір Вами професії?

–так

–ні

2 Що спонукало Вас обрати саме цю професію? (можете вибрати декілька варіантів відповідей)

–сімейна традиція

–порада батьків

–порада вчителів

–вирішив(ла) сам(а)

–Ваш варіант відповіді

3 Що Ви знаєте про обрану професію? (можете вибрати декілька варіантів відповідей)

– професія престижна

– умови праці

– величина заробітної плати

– медичні протипоказання

– суспільна значущість професії

– вимоги професії

– Ваш варіант відповіді

4 Обрана професія допоможе Вам: (можете вибрати декілька варіантів відповідей)

- реалізувати свої здібності
- розкритися у творчості
- стати цінною для суспільства людиною
- досягти високого статусу у суспільстві
- достатньо заробляти
- Ваш варіант відповіді

5 Якими знаннями, на Вашу думку, доцільно доповнити навчання за професію, яку ви обрали? (можете вибрати декілька варіантів відповідей)

- гуманітарними
- економічними
- підприємницькими
- дизайнерськими

6 Якій формі організації додаткового навчання Ви надаєте перевагу? (можете вибрати декілька варіантів відповідей)

- екскурсії
- факультативи
- гуртки
- навчання за межами закладу (BootCamp)
- Ваш варіант відповіді

7 Чи хотіли би ви навчатися в гуртку професійного спрямування, якщо так, то в якому? (можете вибрати декілька варіантів відповідей)

- Моя власна справа
- Сучасні матеріали та технології
- Імідж юної леді

- Творча майстерня
- Декоративно-прикладне мистецтво
- Валяння вовни
- Ваш варіант відповіді

Про себе:

Прізвище та ім'я _____

Професія _____

Група № _____

Дякуємо за Ваші відповіді

ДОДАТОК Б**Навчальна програма гуртка «Імідж юної леді»**

Проект

Навчальна програма гуртка
для учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти
швейного профілю
«ІМІДЖ ЮНОЇ ЛЕДІ»

Укладач: Козловська А.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Імідж впливає на наше життя незалежно від того, як ми до нього ставимося: визнаємо важливість чи заперечуємо його існування. Позитивний образ допомагає у спілкуванні й досягненні соціального успіху, а негативний – перешкоджає спілкуванню та заважає досягненню мети.

Відтак, сучасна людина, має бути знайомий з основними засадами іміджмейкерства та уміти створювати та управляти власним позитивним іміджем для успішної професійної діяльності, уміти надавати іміджмейкерські послуги тощо.

Мета програми. Формування цілісного розуміння іміджу як соціокультурного явища, іміджмейкерства та його особливостей як форми сучасної комунікації, усвідомлення психологічних властивостей іміджу та технологій створення і управління іміджем.

Завдання програми:

- ознайомитися з поняттям іміджу та його типами, значенням іміджу в житті сучасної людини; іміджуванням як однією із сфер соціокомунікаційної творчості; іміджмейкерством як потенційною сферою професійної діяльності;
- опанувати знання з основ композиції костюма та її складовими, основних механізмів і методів формування позитивного іміджу;
- навчитися створювати ефективний імідж, у т.ч. габітарний (зовнішній) імідж та підтримувати і управляти ним;
- опанувати технології самопрезентації, навички і вміння їх ефективного використання в процесі майбутньої професійної діяльності;

При цьому в учнів мають формуватися такі компетентності:

- *пізнавальна*, яка забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями сфери іміджелогії;
- *практична*, що сприяє оволодінню уміннями реалізації техніки формування власного позитивного іміджу;

- *творчої*, що сприяє формуванню творчих здібностей, фантазії умінню працювати як самостійно так і в колективі, формуванню стійкого інтересу до професій швейного профілю, розвитку просторового, логічного і критичного мислення;

- *соціальної*, що формує досвід активної художньо-естетичної діяльності та стимулює формування дизайнерського мислення.

Основними завданнями програми є: розвиток художнього смаку, творчої уяви, фантазії, формування індивідуального стилю в одязі; ознайомлення учнів з роботою іміджмейкера, сприяння професійному спрямуванню учнів; формування дизайнерського мислення; розвиток якостей особистості: працелюбства, наполегливості у досягненні мети, відповідальності за результат власної діяльності тощо.

Прогнозований результат освітньої діяльності:

Учень, який успішно завершив навчання в гуртку, має: *володіти* термінологічним апаратом та вміло його застосовувати, *розуміти* роль і місце іміджу особистості в житті та професійній діяльності сучасної людини; *володіти* прийомами створення ефективного іміджу та управління ним; *уміти аналізувати* складники іміджу з метою його подальшого удосконалення; *орієнтуватися* у традиційних та нових формах і прийомах іміджевої діяльності; *формувати* ефективний особистий імідж, підтримувати його та управляти ним.

Програма розрахована на 1 рік навчання. Загальна кількість – 112 год./рік, 4 год./ тиждень.

Програма вищого рівня розрахована на учнів закладів П(ПТ)О 17-18 років.

Поняття техніки безпеки та життєдіяльності передбачає проведення інструктажу в довільній формі. Програма є орієнтовною. За необхідності керівник гуртка може внести до програми певні зміни, які не порушують мету, завдання і прогнозований результат освітньої діяльності

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ГУРТКА «ІМІДЖ ЮНОЇ ЛЕДІ»

№	Тема	Кількість годин		
		теоретик них	практик них	усього
Перше півріччя				
1	Вступ	2	-	2
2	Композиція костюма	2	4	6
3	Кольорознавство	2	4	6
4	Зорові ілюзії	2	4	6
5	Стильові рішення одягу	2	8	10
6	Сучасна мода	2	8	10
	Разом	12	28	40
Друге півріччя				
7	Іміджологія: основні поняття	2	8	10
8	Структура іміджу людини	2	8	10
9	Побудова іміджу-образу	2	8	10
10	Габітарний імідж людини	2	8	10
11	Індивідуальний вибір стилю та форми одягу людини	2	12	14
12	Індивідуальний вибір кольорової гама одягу за визначеним кольоротипом людини	2	8	10
13	Макіяж як складова іміджу	2	4	6
14	Підсумкове заняття	2	-	2
	Разом	16	56	72
	Всього	28	84	112

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1 Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення учнів з програмою роботи гуртка. Інструктаж з безпеки життєдіяльності.

2 Композиція костюма (6 год.)

Теоретична частина. Поняття композиції. Характеристика закономірностей та законів композиції. Основні елементи композиції: художній стиль, силует, форма, пропорції, колір, контраст, ритм в одязі, симетрія та асиметрія, художній образ, зорові ілюзії.

Практична частина. Створення композиції на базі застосування основних законів композиції. Визначення підпорядкованості елементів композиції костюма і композиційних засобів задуму автора. Визначення засобів гармонізації композиції костюма.

3 Кольорознавство (6 год.)

Теоретична частина. Гармонія кольорового кола (основні кольори). Хроматичні кольори. Ахроматичні кольори. Гармонія споріднених кольорів. Вибір кольорів за призначенням одягу, за віком людини, за особливостями фігури.

Практична частина. Робота з кольоровим колом. Визначення хроматичних та ахроматичних кольорів, їхні характеристики. Визначення рівноваги кольорових сполучень.

4 Зорові ілюзії (6 год.)

Теоретична частина. Зорові ілюзії в одязі. Ознайомлення з теорією «Зорові ілюзії Мюллер-Ляйер». Використання зорових ілюзій для зорової корекції фігури. Зорові ілюзії в моделюванні одягу.

Практична частина. Ілюзія зменшення об'єму. Ілюзія подовження та скорочення фігури. Ілюзія переоцінки гострого кута. Ілюзія горизонтальних та вертикальних ліній. Ілюзія ліній, що збігаються, та розбіжних ліній.

5 Стильові рішення одягу (10 год.)

Теоретична частина. Поняття стилю в мистецтві. Історія виникнення стилів та їх класифікація. Основні стилі в одязі.

Практична частина. Визначення стилів одягу в роботі з журналами мод. Відповідність стилю в одязі віку, статусу людини, призначенню костюма тощо.

6 Сучасна мода (10 год.)

Теоретична частина. Поняття моди та історія її розвитку. Циклічність моди. Історія створення одягу, еволюція костюма. Колекції одягу та їх класифікація. Мода «Pret-a-Porter» та «Haute couture». Сучасні тренди в одязі.

Практична частина. Характеристика модних тенденцій на основі огляду сучасних колекцій одягу провідних дизайнерів світу та Домів моди. Дослідження і аналіз модних циклів та їх окремих фаз. Виявлення особливостей і послідовності окремих стадій життєвих циклів моди.

7 Іміджологія: основні поняття (10 год.)

Теоретична частина. Імідж як феномен сучасного світу. Ретроспектива іміджу та його роль в різних сферах життя людини і суспільства. Основні поняття. Наука іміджологія. Іміджмейкерство як вид професійної діяльності. Різновиди іміджу та їх характеристика. Основні функції іміджу.

Практична частина. Аналіз основних типів іміджу. Складання портретної характеристика публічної особи (на вибір).

8 Структура іміджу людини (10 год.)

Теоретична частина. Структура іміджу: зовнішні компоненти та внутрішні якості особистості та міжособистісні характеристики (самопрезентація, атракція, харизма). Глибинні характеристики іміджу. Психологічні аспекти формування іміджу особистості.

Практична частина. Виокремлення компонентів іміджу людини та їх характеристика. Самооцінювання особистого іміджу (за О. Змановською).

9 Побудова іміджу-образу (10 год.)

Теоретична частина. Стратегія управління особистим іміджем. Техніки створення ефективного іміджу. Технології управління особистим іміджем.

Практична частина. Формування стратегії управління особистим іміджем. Вибір технології управління особистим іміджем

10 Габітарний імідж людини (10 год.)

Теоретична частина. Зовнішній вигляд людини — її статура, одяг, зачіска, аксесуари. Габітарний (зовнішній) імідж у структурі іміджу особистості та технології його створення. Індивідуальний стиль.

Практична частина. Аналіз складових габітарного (зовнішнього) власного іміджу та характеристика їх особливостей.

11 Індивідуальний вибір стилю та форми одягу людини (14 год.)

Теоретична частина. Створення індивідуального стилю. Роль моди у створення іміджу особистості. Стиль і мода.

Практична частина. Формування індивідуального стилю в одязі. Вибір стильових та силуетних рішень в одязі з урахуванням габітуса людини.

12 Індивідуальний вибір кольорової гами одягу за визначеним кольоротипом людини (14 год.)

Теоретична частина. Класифікація зовнішності людей за їх кольоровим типом (колір шкіри, очей, волосся). Правила вибору кольорової гама одягу за кольоротипом людини.

Практична частина. Визначення власного кольоротипу (весна, літо, осінь, зима). Вибір кольорової гама одягу відповідно до кольоротипом людини.

13 Макіяж як складова іміджу (6 год.)

Теоретична частина. Поняття макіяжу та його види. Історія макіяжу. Макіяж як іміджева складова особи. Денний макіяж. Вечірній макіяж. Сценічний макіяж. Характеристика засобів макіяжу та матеріалів (пензлики, косметика), схема і техніка макіяжу.

Практична частина. Наповнення косметички. Вибір індивідуальної кольорової гама, стилю і техніки виконання макіяжу. Виконання макіяжу (вид макіяжу на вибір).

14 Підсумок (2 год.)

Теоретична частина. Підбиття підсумків. Самопрезентація досягнутих результатів навчання та їх обговорення.

ДОДАТОК В

Дидактичні матеріали до проведення майстер-класу «Технологія формування власного позитивного іміджу»

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ВЛАСНОГО ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ

МАЙСТЕР-КЛАС ДЛЯ УЧНІВ ГУРТКА

Козловська А.С.

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ

Мета: формування цілісного розуміння іміджу як соціо-культурного явища, усвідомлення психологічних властивостей іміджу та опанування технології створення власного іміджу

Завдання:

- 1 Вивчити структуру іміджу особистості та технологію його формування на основі досвіду майстра-педагога
- 2 Навчитися створювати власний позитивний імідж в різних сферах діяльності

ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ

Теоретична частина (15 хв.)

- Презентація «Структура іміджу особистості та технологія його створення»

Практична частина (30 хв.)

- Аналіз складових іміджу особистості та надання рекомендацій щодо його покращення (на прикладі особи з числа учасника майстер-класу) (30 хв.)

Рефлексія (45 хв.)

Самодіагностика психологічної компоненти власного іміджу

- Аналіз складників власного габітарного іміджу
- Обговорення в групах результатів самоаналізу власного іміджу
- Складання плану створення власного позитивного іміджу в різних сферах діяльності
- Презентація кращих робіт (Fame Lab)

ІМІДЖ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО СВІТУ. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Поняття «**імідж**» походить від лат. «*imago*», що пов'язане з латинським словом «*imitari*», тобто імітувати, або від слова «*image*», що в буквальному перекладі з англійської чи французької мови означає образ. Як правильно імідж пов'язують з відомою особою або річчю, який створюється засобами масової інформації, літературою, уявою або самим індивідом.

Особистий імідж характеризує систему уявлень про образ конкретної людини. Особистий імідж формується в нашій свідомості, у першу чергу, під впливом засобів масової інформації та стосується конкретної особистості.

КЛАСИФІКАЦІЯ ІМІДЖУ ЗА РІЗНИМИ ОЗНАКАМИ

Типи іміджу за ознакою носія

- ✗ особистості
- ✗ корпоративний
- ✗ імідж товару

СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІМІДЖУ

Зовнішній вигляд (зовнішні характеристики)	Фізичні дані (зріст, вага, фігура); інтонація (голос, паузи, акцентуари); зніска; манера поведінки і мови; жести, погляд і міміка; особливості голосу; загальні характеристики
Іміжева символіка	ім'я; особисті символи (колір, числа, герб, логотип, марка); особиста атрибутика (деталі й ознаки зовнішнього вигляду, що повторюються); соціальні символи, або символи соціального престижу (гроші, статус у суспільстві, професія, посада, марка авто, вид спорту, якому надається перевага)
Соціально-рольові характеристики	репутація (громадська думка про людину, що ґрунтується на історії її життя, особисті досягнення); амплуа (соціальна роль, яку виконує людина); легенда (історія життя людини, представлена в іміджі); місія (соціально важливі цілі, корисність для суспільства)
Індивідуально-особистісні властивості	професійно важливі якості; домінуючі індивідуальні характеристики; стиль взаємостосунків з людьми; пропаговані ідеї; базові цінності

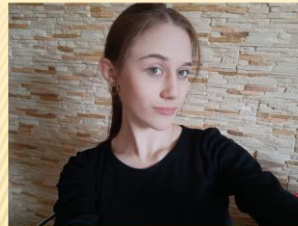
ХАРАКТЕРИСТИКИ ІМІДЖУ ТА ЙОГО СКЛАДНИКИ

Характеристики іміджу

- Символічність
- Емоційне забарвлення
- Динамічність
- Інформативність
- Активність
- Адаптивність

Білоширина Т. С. *Виділення іміджу особистості: символіко-методичні висновки для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Облаштовування підприємств «Реклама і зв'язні з громадськістю»* - Запоріжжя: ЗНУ, 2014. - 162 с.

Ім'я
Вік
Зріст
Вага

Христина
19 років
1.70 м
53 кг

Тип конституції – астенічний
Колір волосся – світло русий (пофарбований – чорний)
Колір очей – зелений
Тип шкіри - світлий

КЛАСИФІКАЦІЯ ТІЛОБУДОВИ ЛЮДИНИ ЗА РІЗНИМИ ОЗНАКАМИ

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ

- * Тип темпераменту сангвінік
- * Соціальний статус
 - + Рівень освіти – перший (бакалаврський)
 - + Сфера професійних інтересів – дизайн
 - + Матеріальний стан - середній
- * Захоплення макіяж, танці, спорт
- * Базові цінності мир, справедливість, кохання, здоровий спосіб життя

Препші-стиль
«Золота молодь»

Стиль casual (кежуал)

Спортивний

Рекомендовані базовий гардероб для фігури типу «прямокутник»

Кольорові вподобання в одязі – чорний, червоний, беж, чисті кольори

Рекомендовані стилі в одязі

Сафарі

Рекомендовані стилі в одязі

Осінній Бохо

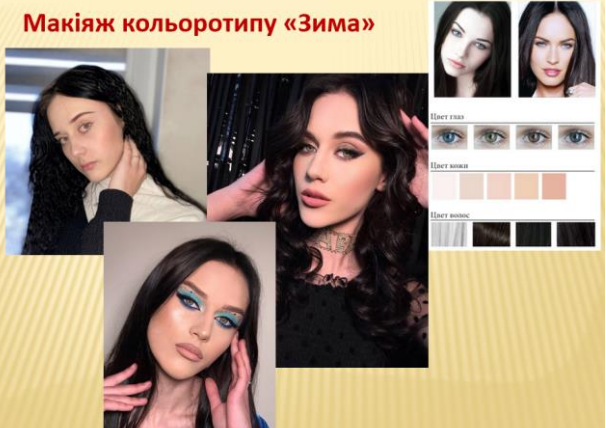
Рекомендована гама кольорів для холодного кольоротипу «Яскрава Зима»

Bright Winter

"The best of the bright winter are purples and blue. The color is a deep's' color of purple. The color is a mix of blue and purple. The color is a mix of blue and purple. The color is a mix of blue and purple."

Макіяж кольоротипу «Зима»

Пастельні очі

Пастельні губи

Пастельні нігці

ДОДАТОК Г

Анкета опитування учнів гуртка

Шановні учні! Просимо відповісти на запитання анкети про Ваші враження щодо навчання в гуртку «Імідж юної леді». Результати анкетування будуть використані для подальшого покращення роботи гуртка. Саме тому нас цікавить Ваша особиста думка.

Зверніть увагу: в анкеті немає «правильних» чи «неправильних» відповідей. Кожна Ваша відповідь нам важлива.

Дякуємо за участь!

1 Вам подобається навчатися у гуртку «Імідж юної леді»?

- дуже подобається
- подобається
- не дуже подобається
- не подобається

2 Що найбільше подобається Вам на заняттях гуртка? (можливо обрати декілька варіантів відповідей):

- керівник гуртка;
- спілкування з друзями;
- практичні заняття;
- теоретичні заняття;
- інше (вказіть що саме) _____

3 Чи проводить керівник гуртка інструктажі з правил безпеки життєдіяльності, охорони праці, техніки безпеки, правил поведінки під час надзвичайних ситуацій?

- так, регулярно із залученням фахівців із спеціальних служб
- так, регулярно під час проведення занять
- у поодиноких випадках
- не проводить взагалі

4 Чи справдилися Ваші очікування щодо навчання в гуртку?

- так
- ні
- частково

5 Які теми гурткових занять Вам запам'яталися більш за все?

- Ваш варіант відповіді:
-

6 З якими труднощами Ви стикнулися під час гурткових занять?

- складний теоретичний матеріал
- важка практична частина
- труднощів не виникало
- інше (вказіть що саме) _____

7 Чи плануєте Ви надалі відвідувати цей гурток?

- так
- ні
- ще не вирішив (-ла)

Ваші пропозиції та побажання щодо роботи гуртка на наступний рік

ДОДАТОК Д

Анкета оцінювання якості навчальної програми гуртка «Імідж юної леді»

Шановні колеги, просимо Вас дати відповіді на питання анкети щодо оцінювання якості навчальної програми гуртка. Анкета є анонімною, результати анкетування будуть використані в узагальненому вигляді для подальшого удосконалення програми. Дякуємо Вам за співпрацю.

1 Чи вважаєте ви актуальною тематику гуртка?

- так;
- ні;
- Ваша відповідь:

2 Чи достатнім, на Вашу думку, є обсяг навчальної програми для досягнення мети роботи гуртка?

- так;
- ні;
- Ваша відповідь:

3 Чи відповідає зміст тем навчальної програми меті та назві гуртка?

- так;
- ін;
- частково.

4 Чи логічною є послідовність вивчення тем у навчальній програмі?

- так;
- ні;
- Ваша відповідь.

5 Чи оптимальним, на Вашу думку, є співвідношення теоретичного і практичного навчання за програмою?

- так;
- ні;
- частково.

6 Чи відповідає навчальна програма таким вимогам як прогностичність?

- так;
- ні.

7 Чи відповідає навчальна програма такій вимозі як інтегрованість знань?

- так;
- ні.

8 Якими темами, на Вашу думку, доцільно доповнити зміст навчальної програми?

Ваші рекомендації та побажання автору програми:

Про себе:

назва закладу освіти _____

стаж педагогічної роботи – _____

посада – _____

досвід проведення гурткової роботи _____